

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vita Eximii Dei Servi Alberti De Altissimis, Canonici Regularis Congregationis Lateranensis

Saracini, Paolo Emilio

Augustæ Vindelicorum

Liber Primus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-37282

✠

VITÆ

EXIMII DEI SERVI

ALBERTI

DE

ALTISSIMIS,

In Canonica S. BARTHOLOMÆI

Vicentiæ Canonici Regularis Congr:

Lateranensis,

LIBER I.

CAPUT I.

Alberti Natales, & Infantia.

PUlchrioribus Italiæ Provinciis
illa non immeritò annume-
randa est, quam olim ab Eu-
ganeis inhabitatam, deinceps
Veneti, qui è Trojano supererant exci-
dio, pluribus non ultimi nominis urbibus,
ac oppidis illustrârunt, & amplificârunt,
quorum postmodùm sortita nomen Ve-
netia dicta fuit, illudque licèt Romano-

A

rum

rum subdita jugo retinuit, quousque Longobardi Marcam Tarvisinam nuncuparunt: quæ tandem post multiplices rerum vicissitudines Serenissimæ Venetorum Reip. imperio subjuncta etiamnum eidem paret.

In hac fortunata Provincia nullo non tempore clarissimum Urbis Vicentinæ nomen extitit, quippe cujus dotes, naturæ videlicet dona, cujus encomia manuum proprietarum, immò Divinæ Gratia opera meridiano Sole longè clariora ab antiquis æque, ac modernis Scriptoribus celebrata fuere. Hæc, uti & aliæ pleræque Civitates Italiæ, fortunæ ludentis aleam identidem subiens sæpius occasionem naçta fuit suis è cineribus Phœnicis instar pulchrior, vegetiôrque resurgendi.

At hodie fœcunda Sectatorum Christi Parens, novo se partu magnum mundo DEI Servum, qui sit Claustrorum *Honor*, Disciplinæ Regularis *Norma*, Patientiæ *Exemplum*, & Pietatis verè Christianæ *Speculum*, dedisse gloriatur. Hujus ad vitam, mores, ac gesta, quantum meam ad

no.

notitiam pervenit, è tenebris publicam in lucem, ne eorundem memoria temporis invidiâ pereat, ad majorem DEI gloriam protrahenda me nunc accingo.

Albertus itaque noster Anno Salutis M. D. XLVII. Vicentiæ natus est è Familia *de Altissimis* nuncupata, si propter nobilitatem non adeò illustri, certè ob pietatem minimè obscurâ: si fortunæ bonis non admodùm copiosâ, à paupertate tamen non sordidè depresso: si mundi favorum experte, at à cœlo non destituta; si denique non famosis Majorum inclytâceris, alteri certè nulli ob Albertum DEI destinatum servitio postponendâ.

Patrem habuit Baptistam, qui è sua conjuge Maria de Familia *Padovani* tres suscepit liberos, quorum natu minimus Albertus erat; Hic à parentibus juxta statûs eorundem conditionem perquam honestè educatus fuit, & institutus; cum primis verò cum lacte materno Christianam pietatem DEIque timorem eidem instillârunt, & quidem ea cum accuratione, qualem temporum illorum difficultas

exigebat, quibus de corruptis Christianorum moribus ad formam sanctiorem per Concilium Generale revocandis agebatur.

Verum DEUS, qui suorum Servorum quempiam orbi daturus Sapientiæ suæ immensitate ita nonnunquam cœlesti sua gratia eundem prævenit, ut in ipso statim illius in vitam ingressu, progressu, & egressu nullo negotio cognosci queat, quî sit eandem auspicator, quomodo suam in ea personam deinceps acturus, & quonam tandem exitu sit illam terminaturus, brevî quoq; palàm fecit, Albertum nostrum illorum etiam accensendum esse numero, quos copiosè suâ gratia cumulavit. Siquidem primis illis annis contemnens vivendi modum, quo pueri suorum sensuum illecebris velificantes oblectari solent, similiores quoad hoc brutis animalibus, quàm creaturis ratione præditis, atque ad cœli gaudia olim capeffenda destinatis, parentum suorum voluntatem pro lege habuit ab se nunquam violanda, ut adeò non aliud animo voveret, quàm
quo

quo pacto illorum mandata sine contradictione exequeretur: suam præterea vitam sapiens puerulus Divinæ collustratus gratiæ lumine, suas infantiâ nequicquam offundente tenebras sic ordinavit, ut non solum admirantibus coætaneis, qui ultra id, quod oculis cernebant corporeis, non penetrabant, verum etiam stupentibus ætate atque sapientiâ provectoribus, oculo prudentiæ subsecutorum è principio finem inferentibus, clarè demonstraverit, se per viam innocentia laboriosâ Christi Domini Servatoris ac Magistri sui vitâ signatam ad perfectionem contendere velle.

Ut autem facilius istud assequeretur, nec non securius longum hoc suæ peregrinationis iter haud paucis obnoxium periculis perficeret, geminam ipse sibi legem tunc statuit, quarum altera DEUM, naturam altera respiciebat, quæ tamen ambæ Charitatem erga DEUM, & proximum foverent: ubi flammis illis, quæ interius in ipso cœlestem amoris ignem succendebant, per oculos, per & linguam

emicantibus, illi gratius objectum non repræsentabatur, quàm erant imagines illæ, vel illa dicta, in quibus aliquod mysterium Divinæ charitatis erga genus humanum ipsi contueri licebat: & his quidem puerili quâdam aviditate domi suæ ad parietes appendendis fatiari non poterat. Ad hæc quasi vim adhibens cursui ætatis suæ per seipsam primis his annis inquietæ, in quibus tamen ratio paulatim elucescat, virtute tamen tanta non pollet, ut eandem sub jugum mittat, nunquam visus est, vel auditus suis manibus suave linguâ, ad damnum aliquod vel injuriam aliis puerulis inferendam uti, siquidem si inter eos pacem fovere nequiret, animo omni vacuo perturbatione ab iis recedebat, quasvis declinans occasiones, quæ tranquillitatem suam conturbare, & iræ vehementioris fomitem igni in puerorum pectoribus semper accenso subministrare possent. unde in quoddam templum, quod *Domus est orationis* sese abdens Divinorum Officiorum auditione mirabiliter afficiebatur, cùmque inde avelli non posset, per-

perſapè evenit, ut hora redeundi domum neglectâ pia eius mater non neminem amandare coacta fuerit, à quo domum reduceretur.

CAPUT II.

Epilepsiâ corripitur.

Albertus puerulus cereum ad omnem probitatem nactus animum in dies in timore & amore DEI, ac proximi proficiebat: cum pietate quoque desiderium augebatur eas acquirendi virtutes, quibus à brutis homo secernitur, hinc animo, corporéque vegetus scholas ad humaniores litteras perdiscendas frequentare iubetur, & sanè summum in iis fecisset profectum, nisi ab ipsorum studiorum fervore, quo magnopere ad cursum conficiendum stimulabatur, fuisset retardatus, siquidem è nimia eorundem à puero necdum satis maturo inchoatorum contentione collecto, nurritóque malo exinde humore, forsan maternis è visceribus attracto in epilepticum morbum oppidò horribilem incidit, & sæpius uno die cadens

dens ad quævis mentis æquè ac corporis exercitia planè ineptus efficiebatur.

Isthoc repentino, nec non atroci malum nihil perterrefactus Albertus sed è cœli corroboratus viva fide, animoque liber Divini amoris igne succenso spei nihilo amittebat, nec à consuetis devotionibus vel latum unguem recedebat, per omnino ad DEI nutum arbitriumque se se accommodans: displicebat quidem ipsi, quod ob lapsus crebriores à ludo litterario abesse cogerebatur, & nonnihil ab ea vivenda norma impediretur, in qua se in obsequio cultuque Divino exercitaret: ad hæc invicta cum patientia identidem imagine domi suæ appensas intuebatur, & in iis illam patientis nostri Servatoris, quem imitari velle jam pridem animo constitutum habebat, amoris magnitudinem admirabatur: ubi manus illius, ac pedes claverebratos, latus hastâ transfixum, caput spinâ perforatum, os felle ac myrrhâ perlatum, corpus flagris conscissum, ac proprio undique cruore respersum aspiciens in mentem revocabat, quantum is inju-

riarum ac tormentorum sui causâ per-
pessus esset: cum his verò tormentis suam
componens infirmitatem, eandem vix
modicum quid esse censebat, quo vicem
patienti Servatori rependeret: quapro-
pter instabat precando, ut sibi dolores au-
gerentur ad mensuram patientiæ sibi con-
cedendæ, qua eosdem pro eius gloria per-
ferre posset, ceu felix quoddam initium
illius imitationis, in qua, quamdiu in hoc
mortali corpore degeret, sibi perseveran-
dum esset.

Ita mente comparatus *Altissimus* juve-
nis tanto animi robore mali tolerabat
acerbitatem, ut in vicem lamentorum,
questuumve omni plenus solatio summas
DEO grates haberet quasi unus illorum
trium puerorum, qui in medio flamma-
rum fornacis babilonicæ læti Divinas
laudes decantabant, sic ipse nihil offen-
sus, acerbissimis licet doloribus vexatus
meras sentiret delicias. Ita dulce cum
amaro commiscens, minùs se sua infirmi-
tate molestum charis genitoribus redde-
bat.

A s

Ve.

Verùm eventus illi, quibus tantopere nostri sensus affliguntur, non semper inter calamitates numerandi, nec illi casus inter angores, ac tolerantias referendi sunt, qui nos contra voluntatem nostram premere, & tam dirè torquere videntur, sive dein à naturali aliquo influxu, vel diabolicâ malitiâ, aut veriùs Numinis Providentiâ, errori haud obnoxia proveniant; nam si nostrâ culpâ nobis accidunt, cùm patienter à nobis perferuntur, non tantùm nulli involvunt damno, sed percrebrò nostram operantur salutem: necesse enim est, ut tentationibus ceu lydio lapide DEI probentur amici: Sic Jobus & Tobias probati fuère, sic omnes alia Cælo receptæ mentes hoc experimento purissimum aurum evasere. Econtra verò casus illi verè calamitatibus annumerari debent, qui suam à nostris peccatis, quæ DEI gratiâ nos privant, originem trahunt, à cujus infelicissima privatione, quidquid acerbi vita nostra fovet, & omnes nostræ inquietudines oriuntur, quæ instar aloës amarum reddunt lac bono-

no-

becillitatis animum non habuit, porro cum ipso aliter congregiendi, quàm adhibitis dolis, blanditiis, ac vanissimis ter-
riculamentis.

Si hoc malo recens superveniente turbaretur Albertus, procul dubio homines mundani bonum malumve in vita præ-
senti occurrens suo, hoc est, humano ju-
dicio metientes dicturi essent, ipsum affli-
gi gravissimè, quippe quòd, si quis ado-
lescentem vix dum in huius mundi limen
ingressum gravissimis subiici calamitati-
bus, iisque à capite ad calcem usque co-
operiri, torrenti miseriarum humanarum
omnimodis immersum consideret, con-
trarium imaginari sibi, rationi naturali re-
pugnare videatur. At verò quis DEUM
suis in servis non mirabilem prædicet?
Posteaquam Albertus se ad omnia pror-
sus ineptum vidit, tum crebros ob lapsus,
tum ob damnum oculo receptum, nec ta-
men animo dejectus, nec turbatus fuit,
sed fiducia plenus, vultu sereno, ac mente
tranquillâ ad Crucifixum conversus, *Do-
mine, aiebat, si tuus aliter esse nequeo, nisi*
per

per has afflictiones, & corporis molestias, en,
ad omnem Divina voluntatis tua nutum
me promptissimum habes; feriat me sancta
manus tua, & ego tibi cor meum pando, per
hanc, & non per aliam viam sequi te desi-
dero: arripiam hanc crucem, & quocunque
me perduxeris, te sequar, hac sorte omnino
contentus, longéque felicissimus. Nec à ver-
bis ablusère facta, siquidem istam crucem
non solum patienter, sed & magna cum
animi alacritate portans, in illius videba-
tur imitatione jubilare, cuius amore hoc
onus sibi leve erat, & omnis illa dolo-
rum amarities in dulcedinem verteba-
tur,

Novus itaque hic Christi miles hanc
crucem plenâ voluntatis resignatione
amplexus, in virtutum Christianarum ac-
quisitionem unicè incubuit, imprimis au-
tem Humilitatem tam arcto sibi nexu ad-
strinxit, ut in eius corde altissimas radices
fixerit, nec non eidem ceu fundamento
cæterarum virtutum omnium, quoddam
quasi munimentum, quò se ab insidiis in-
fernalibus tutò reciperet, & scalam, quâ
cce-

cœlum conscenderet, imposuerit. Verùm si subinde afflictus Juvenis tristium suam ob infirmitatem cogitationum procellis jactatus Eliæ sub junipero similis esse videretur, præ mœrore non aliud animæ suæ petenti, nisi ut moreretur, certius tunc asylum non occurrebat, quàm ut cruce apprehensa ad orationem confugeret, DEO, Beatissimæque Virgini non sine lacrymis atque suspiriis se se cõmendans.

Hoc itaque modo per ignem, & aquam angustiarum & afflictionum transiens Albertus ad eam pervenerat ætatem, quâ cœlesti pabulo animum reficere conceditur: ad hoc tanta spiritûs aviditate accersit, ut modo quodam mirabili corroboratus, incredibili frui tranquillitate cœperit, non aliter, quàm si ab suo corde, intrante Divina luce omnes afflictionum nebulæ, quibus hucusque tenebatur oppressum, propulsatæ fuissent: ubi hoc, aliisque pluribus beneficiis ob frequentem cœlestis hujus mannæ usum cumulatius spem concipiebat boni cujusdam, quod

quod ipsemet adhuc ignorabat. Ergo Albertus prostratus ab infirmitate, & Epuli Eucharistici virtute recreatus, affuefactus doloribus, & in oratione egregiè exercitatus spem inter ac metum medius gradiebatur. Hinc scopus dolorum, & exemplum evadens patientiæ, omnibus erat admirationi, variisque de se sermonibus ansam præbebat: siquidem si peracerbos, quos subibat, dolores attendisses, illius calamitate ad commiserationem adductus fuisses; si verò invictam patientiam considerâsses, quâ gravitatem illorum tolerabat (cùm tibi minimè persuadere potuisses, adolescentem animò nondum robustum, corpore imbecillum, in ætate non nisi sensuum blandimentis addicta, virtute duntaxat humana subnixum se se tam fortem exhibere posse) id potentiæ, humanâ, majori, nec non singulari DEI gratiæ adscripsisses.

* * *

CA

CAPUT III.

*Voto Religiosam amplectendi vitam
se obstringit.*

IN hac dolorum corporalium, & consolationum spiritualium reciprocante varietate ad eam Albertus progressus ætatem, qua maturior esse ratio solet, secum ipse ratiocinari cœperat super statu, in quodum erat, & ingenitam animo propensionem DEO per mundi fugam serviendi sequens, de mediis cogitabat, quibus hunc finem consequi posset. Verum si comitialis horror morbi mentis obversaretur oculis, subito terrore percelleretur, eaque cogitatio ceu gladius quidam biceps, quo spes omnis illi truncabatur, cor ipsius intrabat prius, ac respirare tantum posset, quò suam repeteret ratiocinationem inveniendi media, quibus, quod animo intendebat, obtineret: subito namque representabatur ipsi difficultas illa planè insuperabilis comitialium lapsuum crebrius nec finè magno horrore iteratorum, qui se se ipsi hoc affectum malo ad obeunda
fa-

facra ministeria reddunt inhabilem, nec non aditum in quamcunque Religionem perpetuo intercludunt. Hinc omni humano destitutus auxilio ad Divinum confugit: ad istud autem certius excipiendum assiduas manantibus ubertim lacrymis fundebat orationes, in ediam insuper, ac vigilias ad propitiandum Numen addebat, atque ad Divorum patrocinium recurrebat; unde aliquando sanctum Montem, quem incolæ Bericum indigitant, spe plenus conscendit: in hujus fastigio sacrum Cœli Reginae templum [ceu Arx Urbi Vicentinae imminens] visitur omnium veneratione celeberrimum, quod quidem tum beneficia ipsius interventu à DEO impetrata, tum etiam anathemata religiosa, magnique pretii in eodem appensa testificantur.

In hunc ergo locum ubi pervenit Albertus, expiatis prius pœnitentiæ Sacramento anterioris vitæ noxis, animaque, Angelicâ dape corroboratâ, coram prodigiosâ Immaculatæ DEI-Parentis Icone prostratus in genua, cor suum sincerâ fi-

B

de

de & fiduciâ nixus hac versùs eandem effudit oratione.

Gloriosissima Angelorum in cælis jubilantium Regina, piissima mortalium in terris afflictorum consolatrix; si unquam oculos tuos, & promicantes ex istis gratiarum atque favorum radios in cor anxium, ac mærore tabescens convertisti, nunc eos, obsecro in hoc cor meum horrenda prostratum infirmitate converte: istam tametsi perlibenter patior, & ad omnes cruciatus quantumvis crudeles amore Filii tui unigeniti, Domini mei subeundos sum longè paratissimus, eam nihilominus cum graviore adhuc calamitate commutarem, dummodo non esset impedimento futura, eidem extra statum secularem in Religioso quoquam Ordine serviendi, Me quidem minimè latet, quòd meam Crucem à clementissimâ ipsius manu mihi impostam portans eum ubique sequi, illique servire possim. At verò si eandem in sæculo porto, ea quæ mihi suavis est, aliis vertetur in amaritudinem, quæve meam patienter tolerata salutem operaretur, aliis ob impatientiam, ad quam isto morbo omnibus odio-

so

so ac gravi provocarentur, occasio damnationis esse posset. Quapropter benignissima Misericordiae Mater omni cum humilitate ac reverentia supplex tibi fio per illud ineffabile gaudium, quod post immanes cruciatus & acerbissimam Dilectissimi Filii tui passionem experta es, quando impassibilem mortis & inferni Triumphatorem in caelos ascendentem vidisti, ut ab immensa illius misericordia desideratam ab hoc malo liberationem mihi impetres, nec non mihi viam in aliquam intrandi Religionem, & in eadem toto vitae meae cursu Redemptori meo servienti complanes. Quod si huius gratiae compos factus fuero, voto me coram DEO, & coram Te Gloriosissima ejus Matre obstringo, illius Religionis habitum assumendi, in qua utriusque Majestati vestrae meum obsequium magè gratum erit: non in delitiis, & commoditatibus, quales non possum, siq̄, possem, expectare in mundo nollem, sed in paupertate spiritus, & carnis mortificatione, quae mihi ab ea Congregatione subministrabuntur, cuius in gremium receptus fuero, quâsque etiam auxiliantibus vobis ultrò queram, ut respon-

*deant, immò & superent presentium crucem
dolorum meorum, neququam desiderans eos
hoc pacto declinare, sed augeri magis ad imi-
tationem cælestis Magistri mei, cujus amore
hoc corpus perpetuæ virginitati, ac pauper-
tati, cor istud, & istas manus obsequendi
studio per omne illud tempus intra claustrum
dicabo, quo in terra meum hoc servitium ipsi
gratum erit futurum.*

Hanc Alberti orationem DEI Filio in
Virginis sanctissimæ, Genitricis suæ gra-
tiam, fuisse probatam, effectus inde sub-
secutus ostendit, siquidem è terra, quam
amaris humectârat lacrymis, surgens, ita
se comperit alleviatum, ut animo, corpo-
réque liber ad quidvis arduum aggre-
diendum satis sibi videretur idoneus; ad
hæc sancta quadam lætitia perfusus cor
omnis mœroris ac doloris expers habebat
unde denuò nixus in genua Clementissi-
mo DEO, ejusque misericordissimæ
Parenti gratias infinitas
retulit.

CA.

CAPUT IV.

*Ad Vitam Religiosam ineundam
se comparat.*

Verbis exprimi non potest, quanta Alberti ob gratiam impetratam consolatio, & lætitiâ fuerit: interiùs & exteriùs exultabat, & cùm gaudium istud suo corde capere nequirit, eodem quoque parentes replebat, & nec hora transibat, nec momentum, quo non DEO gratum se sisteret. Unde solitò crebriùs templa, sanctissimâque Sacramenta frequenta- bat, nec quidquam intermittebat, quo gratitudinis suæ specimen exhibere posset. Sed quod oppidò in aliquo adolescente mirandum est, consideraris ipse suis talentis, suâ minimè delusus opinione animadvertit, quod ad Religionem aliquam amplectendam esset inhabilis, quippe qui necdum litteris tantùm imbutus esset, ut ad sacros Ordines promoveri posset: cùmque una in aure surdus, & altero, veluti jam memoravimus, oculo læsus esset, secum constituit & constante qui-

B 3

dem

dem animo, hæc refarcire damna, huicq; mederi malo, quò meliùs promissis DEO, Beatissimæque ejus Genitrici factis satisfaceret, nec ea Religio, in cuius gremium recipiendus foret, sui causâ gravaretur.

Priùs verò quàm ingressum in Ordinem Religiosum tentaret, ad Grammaticam addiscendam se accinxit, & scholas non sine magno discendi desiderio repetiit: utque præterea meliùs Ecclesiæ serviret, illique foret utilior, cantui, quem figuratum vocant, sedulum impendit studium, dicere identidem solitus, unum ex altioribus obsequiis, quæ Religiosus DEO præstaret, esse Cantum in Choro, quandoquidem quo ad hoc Angelos imitaretur, laudes Divinas perpetim in cælo continentes. Felix etiam in eligendo sibi Magistro fuit, is enim non solum organicus erat, sed insuper homo fuit charitate insignis, & DEI timore præditus, qui subodoratus Alberti dotes atque talenta præter cantum, organum quoque eundem pulsare docuit, in qua arte eos is fecit profectus, ut, veluti suo loco dicitur, plurimum

mum utilitatis S. Bartholomæi Ecclesiæ
suò postmodum servitio contulerit.

Interea altiore instinctu se se dispositu-
rus ad illarum acquisitionem virtutum,
quæ intra Claustrî septa ad conflictum
cum ferocissimis hostibus ineundum
cum primis sunt necessariæ, gloriosus ut
inde triumphus reportari valeat, secum
statuit, eo tempore, quo in mundo subsi-
stens artibus liberalibus suam collocaret
operam, appetitum jugo rationis subdere,
ita quidem ut saltem discipulus in arte spi-
ritualis militiæ factus, pugnam jamjam
ingressus, non primos statim ad impetus
succumberet, quemadmodum pluribus
incautis crebrò usu venire solet, qui incon-
sultò Religiosum Habitum amplectun-
tur, quasi in ipso Religionis ingressu jam
vicissent, & non tunc primùm militiam
auspicarentur: hinc de libris spirituali-
bus, & de aliquo Conscientiæ suæ Recto-
re, qui in Ascesi probè exercitatus, mul-
tùmque discretus esset, sibi circumspexit,
ut hæc simul in tanti momenti negotio,
inque itinere tam aspero, tot difficultati-

bus à mundo ac carne excitatis implicato, atque à Cacodæmone impugnato & incommodato Ducis instar sibi forent.

Et quoniam opus non erat, ut ex agro cordis sui optimè elaborato, & exculto venenatas vitiorum eradicaret herbas, earúmque in locum salutiferas Christianarum virtutum implantaret; nec etiam necesse esset, ut grandes peccatorum fascēs, ac fortes illas & longas errorum catenas dissolveret, nec ut se gravissima gravium delictorum mole, qua peccatores opprimi solent, deoneraret, quòd per DEI gratiam se semper in sancta quadam simplicitate, & vitæ morúmque puritate conservaverit, quam secum ab ipsis [uti verè dici potest] incunabulis ferebat, cum annis & vigore corporis semper in spiritûs vigore crescens solùm tentationibus diabolicis, carnis infestationibus, mundique machinationibus, quæ omnia in hac prima ætate perquam esse solent vivacia, resistere debebat, ne scilicet eum à recto innocentiaë tramite jam cœpto detorquerent, nec à perfectionis calle abducerent,
qua-

quare sibi proposuit ea adhibere antidota, quibus tum sufficiens inesset virtus, quâ à vitiorum veneno præservaretur, tum etiam quæ cœlesti gratia abundarent, qua ad Religiosæ perfectionis adeptionem, & ad sinceram cordis puritatem, in qua suo Redemptori dignè famulari posset, attraheretur.

Albertus ergo à rebus hujus mundi transitoriis, quantumcunque viderentur grandes, magni æstimarentur, ac speciosæ apparerent, se penitus, quasi omnino non essent, separavit, totumque DEO transcripsit, ita quidem, ut nec cogitârit, nec dixerit, nec fecerit quidquam, quod non Divinæ Majestati placeret, hinc à fundamentis incepit, ut ædificium antiquum [si tamen quidquam antiqui & imperfecti, quod alicuius esset considerationis, in eo reperiri potuit, qui ut placeret DEO, sibi semper displicuit] uno statim ictu concideret, incepit, inquam, se ad ima deprimere, & annihilationi suæ intantum studere, ut seipsum infra omnes abjiciens, quosvis alios, eosdem amando,

B 5

ho.

honorando, æstimando tanquam bonos, seseque longè meliores, DEOQUE gratiores pluris omninò faceret.

Erga Paupertatem ceu Sponsam unicè dilectam mira teneritudine afficiebatur: hic sermo non est de illa Paupertate, quæ nos aliquo commodo privat, & aliquam nobis molestiam affert, cùm ne ditiores quidem id omne possideant, quod immoderatè concupiscunt: sed de illa loquor felici, sanctaque paupertate, quæ rerum necessariorum quoad victum, vestitum, habitationem, ac similia, defectum æquanimitè tolerat. Vim insuper sibi intulit, ne unquam propriæ suæ voluntati velificaretur, timens, ne ea aliquando corporeæ voluptati ceu periculosa ac infensa adulatrici se accommodaret, sed in id duntaxat propenderet, quod eidem adversaretur, utque consilium hoc arduum, ac difficile, gloriosum tamen, DEOQUE acceptum facilius executioni mandaret, se paulatim assuefecit, ut nihil loqueretur, nihil operaretur, nihilque possideret nisi dependenter à nutu parentum, Magistrorum,

rum, & suæ conscientiæ moderatoris, & hoc tamdiu, donec voluntas planè subjugata rationis imperio, obedire consuesceret.

Sed quid de altero illo præservativo, quod stomachus juvenum sæcularium admodum difficulter concoquere potest, ab Alberto tamen peregrinè sibi accommodato dicemus? Is etiamnum inter sæculares constitutus à mundi inquilinis non animò solum, sed & corpore se se abstraxit, se namque, aiebat, notâsse, quòd, si flumina commisceantur, unum aquæ limpidaë, & crystallinaë, alterum turbidaë & impuraë, prioris aqua naturalis suæ claritatis jacturam patiatur, & ex consortio alterius turbida & lutosa evadat, nec non talis ad cursûs usque finem non sine sui dedecore peduret: sic quoque, inferebat, rem se habere cum mente religiosa, siquidem ea in familiari cum sæcularibus consuetudine rebus terrenis facilè sordidatur, atque minore ardore cœlestia concupiscit, & eadem minus suo intellectu penetrando sæpiùs in finem usque in propria-

pria-

priarum tenebrarum obscuritate perseverat. Non absque ratione hîc dici posse quòd, Albertus instar Danielis, qui Babylone commoratus ex habitationis suæ fenestris Jerosolymam versùs suspirabat, si ipse non nisi corpore constitutus in mundo ad cœlestem Jerosolymam conversus omnes suas cogitationes, cor, & animam in DEUM elevata, teneret.

Illud autem cum primis mirandum fuit, quòd Albertus, priùs ac Claustralensis in militiam ascisceretur, de iis sibi providerit armis, quæ, uti fert opinio, in Monasteriorum officinis limatiora, fortioraque quam alibi procuduntur, quando videlicet, quod mundus abhorret, ipse amare cruce & afflictiones, labores ac persecutiones, carnis macerationes, & verbum quidquid hominibus carnalibus ingratum est, desiderare cœpit: etenim, dicebat ipse, sunt ista totidem limæ, quæ animarum nostrarum rubiginem abstergunt & eidem coram DEO splendorem conciliant: ista etsi sint in initiò molesta, nihilominus ipsa consuetudine familiaria, & ob

fa.

salutem, quæ veluti comes eisdem adhæret, fiunt tolerabilia: hæc dein plerumque sequitur mortis meditatio longè saluberrima, & calcar ad bene operandum prorsus acutissimum, quemadmodum & consideratio cœlestis gloriæ potens admodum frenum est ad homines à peccato retrahendos.

O benedicte Juvenis, homo DEI Altissime in schola JESU Christi erudite, qui Religiosus es, antquam sacrum Religiosorum amictum induis, priùs in hac palæstra Dux, quàm miles, priùs Magister, quàm discipulus! quid mirum dein, quòd tantus DEI servus evaseris?

Hunc in modum felicissimus Albertus ad amplexandam Christi militiam stupentibus illis, à quibus agnoscebatur, se se comparabat, quippe qui paternis ex ædibus fecerit Monasterium, & ex hypocausto Cellam, è qua non egrediebatur, nisi vel ad scholam, vel ad templum eundem esset; sique in alterutro loco sua negotia expedivisset, domum regredi primus isque accuratissimus labor erat, ne

vi-

videlicet in aliquid impingeret, quod eius animi serenitatem turbare posset, fugiens nimirum consortium omnium, ut cum DEO solo esset, ita ut magis benè mortificatus *Religiosus*, quàm *Studiosus* in primo juvenilis ætatis fervore esse videretur.

CAPUT V.

*Habitus Canonorum Regularium
Congreg: Lateranensis assumit.*

ÆTatis annos jam vicanos Albertus explêrat, quo tempore omnes animæ potentia se solis suam agendi virtutem explicare solent, & cum corpus haberet satis commodè dispositum, illarum ut imperio subesset, præsertim quòd continuo orationis & mortificationis exercitio sensum rationi jam subdidisset, minimè longiores moras nectendas esse ratus est, timens, ne duo inimici jam pridem sub jugum missi, mundus videlicet suarum occasione vanitatum, ac caro semper infirma & recalcitrans improvisis motibus

in

in se denuò insurgerent: hinc ob ardentissimum desiderium fugiendi, & intra Claustri munimenta se se abdendi, ubi nonnisi cum omnium potentissimo sagacissimóque hoste congregari deberet, horæ ipsi dies, septimanæ menses, hi verò integri videbantur anni.

Verùm cum plures sint Religiones, uti Habitu, sic & moribûs inter se distinctæ, licet omnes bonæ sanctæque; ipsi verò cujusvis conditiones ac leges minimè perspectæ essent, multiplici animus implicabatur cogitatione, quænam tot inter eligenda foret, utpote statui suo convenientior. Et tamen propenderet in magis austeram, in qua pluribus subjectus incommodis gratiorem sui oblationem DEO reddere posset, prius nihilominus cum hominibus expertis deliberare voluit: quippe quòd sit actus summæ prudentiæ in rebus difficilioribus, quæve momenti non sunt mediocris, intellectu non benè penetratis ad ejusmodi professionis peritos confugere, ne quis temerè in ea prolabatur mala, quibus non alia super-

per-

perest emendatio, quam pœnitentia fera
& profus infructuosa: quapropter fun-
dendis precibus totum se applicans, in-
stantibus DEUM votis exorabat, ut sibi
inspiraret, ad quem se conferre deberet,
fuitque eo, qui sequitur modo, exau-
ditus.

Per id temporis Abbas S. Bartholomæi
Vicentiæ Canoniorum Regulariū Con-
greg: Lateranensis erat Pater quidam ma-
gni Vir nominis & authoritatis ob vitæ
sanctitatem, morum gravitatem, ac co-
piosam admodum doctrinam, & vel ma-
ximè, quòd ornatus esset, iisque omnibus
excultus virtutibus, quæ in eo requirun-
tur, qui ad regendas ac dirigendas Christi-
oves virgam pastorem tractat, nimirum
Reverendissimus Dn. Bonifacius Casta-
gnarus Veronensis, cuius nomen, animi
jam cœlo receptâ, etiamnum summx in
terris apud omnes venerationi est. Hi-
ergo sic volente DEO [qui media neces-
saria ad destinatos infallibilis suæ Provi-
dentix fines disponit] fortè in sacrum
Montem Bericum ascendit, cum etiam

Al

Albertus orationi intentus eodem in loco fuit, uterque deinde post dictum ab Abbate, auditumque ab altero sacrum simul se in regressu Vincentiam versus conjunxerunt: sed in viâ cum humanissimus Abbas piûm Juvenem ad colloquendum secum provocâisset, atque ab uno ad aliud colloquium pertraxisset, animadvertit, gravibus eum, atque anxii occupari cogitationibus, eaque propter originem eandem ex illo sciscitatus fuit. Prudens juvenis, quòd existimârit, se eum reperisse virum, quem à DEO tot votis & lacrymis expetiisset, ut suæ eum causæ ac negotii consiliarium adhiberet, sui cordis arcana ipsi integrè aperuit: *Pater, aiebat, mearum causa cogitationum minimè levis est, matura, uti Vestra P. tas videt, jam sum ætatis, sed ab omni mundi negotio totus quantus alienus, mea siquidem inclinatio, meum desiderium, re scil: altiùs ponderatâ, semper fuit, eritque DEO in aliquo Monasterio serviendi, & ad hoc ipsum reapse perficiendum in hoc sacro DEI para templo voto me obstrinxi, atque hodie in illud ascen-*

C

dens

dens gratiam flagitaturus, ut mihi inspiraretur, in qua Religione DEO meum magè gratum foret obsequium, existimo me fuisse exauditum, dum V.^{ram} Pat.^{em} obviam habeo, pro in eandem toto animo obtestor, ut in tanti momenti negotio tale mihi suggerat consilium, quod mea persona magis accommodatum esse videbitur.

Per benignè, quod Albertus proposuerat, Venerabilis Abbas excepit, respondensque magnâ cum affabilitate, laudo, aiebat, *sanctum animi tui propositum, in quo cum hucusque DEUS tibi gratificatus fuerit, ipse quoque modum & media desideratum finem consequendi subministrabit. Omnes Religiosorum Ordines boni sunt, sed non omnes omnibus adaptantur, nam quemadmodum diversa corporum, animorumque complexiones inveniuntur, ita quoque æterna DEI Sapientia diversos Ordines in Ecclesiâ suâ constituit, in quibus Religiosum sibi cultum adhiberi desiderat. Ubi cum huiusmodi differentia probè ad trutinam fuerit revocata, ex benè ordinato Religiosum inter, & Religionem sponsalio, promanat*
har-

harmonia quadam, gratissima, Divina Ma-
jestati, servitutis, nec non pacis cujusdam &
unionis, quæ Religionem paradiso terrestri
similem efficiunt. Econtra quando sine præ-
vio eiusmodi examine portæ Monasteriorum,
& Congregationum cuicumque intrare vo-
lenti aperiuntur, nulla DEO servitus exhi-
bebitur, sed inde orietur confusio, & ex con-
fusione non paradysus, sed purgatorium ali-
quod, vel etiam infernus animarum despe-
ratarum proveniet. Proinde, mi Fili, hoc
tuum negotium cum sit arduum, multa in-
diget consideratione: in ætate jam maturâ
versaris, & quidem tali, quæ videatur ido-
nea ad subeunda Disciplina Regularis onera:
atqui verò, uti ego animadverto, corporis
tui compositio ad Religionis austeræ sustinen-
dos labores, & incommoda non est adeo ro-
busta, hinc mihi persuasum habeo, quod ani-
mi tui dispositio primam difficultatem supe-
rare queat, at secunda non nisi per singula-
rem DEI gratiam removeri poterit.

Anxius Juvenis his Abbatis verbis non
nullo levamento recreatus esse videbatur,
siquidem ita eadem interpretabatur, quasi

eum ab omnibus aliis Ordinibus excluderet, excepta Congregatione Lateranensi, utpote quòd admodum moderata tam in Regula, quam in Decretis & Observantiis Regularibus omnis generis constitutionibus animorum æquè ac corporum conveniat, dummodo homines non ob sua commoda aliòsque fines, sed ut solùm Divino servitio in ea se mancipent, ad intrandum in illam pertrahantur: Quare cordatior Albertus *quid igitur, inquit, me facere oportet? Anne à meo desistam proposito? Spemne abjiciam, eam impetrandi ab hominibus gratiam, quæ, uti opinor, ne quidem à DEO mihi denegatur? Num voto deero, quo Divinæ obnoxius sum Majestati? Absit hoc Fili, reposuit Abbas, nam Optimus DEUS, quando dat velle in rebus ad cultum suum spectantibus, simul etiam vires tribuit: ipse viam, quæ clausa videtur, aperiet, ut ad summitatem ad quam aspiras, & suspiras, ascendere valeas. Plures in hac Urbe Religiosorum sunt Ordines, nec tamen ullum adhuc tentasti: bono sis animo, neque te ipsum conturbes: omnium conatum ad*

DEI

DEI gloriam tendentium initium est difficile, utpote ab inferno impugnatum, at si Divinâ fulciantur gratiâ, felicissimo fine coronantur.

Ergo, subjungit Albertus, animatus ego R. dæ P. tis V. ræ exhortatione hanc ab ea gratiam supplex efflagito, ut scilicet mihi ad portam Congregationis vestræ pulsare liceat, manus, obsecro, ipsius, cum clavem ad eandem teneat, mihi aperire dignetur.

Ad hanc ex animo profectam ac resolutam petitionem commota sunt optimi Abbatis pietatis viscera, qui occulta virtute persuasus eum corroboravit, ut bono esset animo, atque negotium istud Domino DEO Beatissimæque Virgini commendaret, se quoque, aiebat, id ipsum facturum: ad hæc ei promisit, se, quidquid ambos inter intercessisset, suis relaturum Canonicis, sicque non sine intimo amoris sensu Albertum valere jussit.

Interea Juvenis de rei successu perquam sollicitus Matri ceu filius obsequens [Pater enim naturæ jam concesserat] ordine, quidquid accidisset, recensuit, eamque

monuit, ut, quidquid Divina Providentia secum disposuisset, ratum haberet. Hæc tametsi ob inexpectatam hanc relationem commoveretur, cum cor ipsius isthoc dono è cælo, uti existimabat, accepto spoliari non sustineret, videlicet, ut laboriosæ vitæ suæ, senio jam fractæ, sustentamento foret, nihilominus filii sollicitationibus, ac urgentibus persuasa rationibus, eius tandem voluntati acquievit.

Interim & Abbas suis Canonicis dictorum, ac gestorum cum Alberto copiam fecit, præterea pios juxta ac graves ipsius mores, DEI Spiritum, quo regeretur, & singularem prudentiam ab eodem in suis actionibus demonstratam adjunxit, & unà conclusit, si ex signis DEI Servi & Amici dignoscerentur, existimare se, quòd nullum eorundem Alberto deesset. Hoc pacto cum Abbas suorum animos ad eum recipiendum disposuisset, læti ipsi tali Candidato, mox ubi comparuit, gratiam eorundem flagitaturus [non prætermisissis solitis in ejusmodi casibus ceremoniis] eum in Christi militiam sub candi- do

do Lateranensium Canonicorum vexillo stipendia meritum aggregarunt; nec enim multum temporis intercessit, cum per ejusdem Abbatis manus in Collegium Canonicorum S. Bartholomæi Vicentiæ decimo octavo Calendas Octobris Anno reparatæ nostræ Salutis M.D.LXVII. fuit cooptatus, nomine *Antonii Mariae*, quod habebat in sæculo, in *Alberti* secundum nostræ Congregationis leges commutato, at tamen non idcirco mores mutavit, sed potius in dies eosdem mirabiliter perfecit, uti porrò prosequemur.

CAPUT VI.

Religiosum Alberti Tirocinium.

Albertus Candidatorum Christi militum insertus numero, ante omnia arctè, magnaque animi promptitudiue virgam obedientiæ amplexus est, ut, quoad vixit, nunquam attenderit, cuius ipsa manibus torqueretur, num talis virtute, ac meritis ornatus esset, vel adhibitâ discretionem eandem tractaret, amore JE-

SU Christi omnem illius ictum, quantumvis voluntarium ac gravem perferens, non solum absque illius causæ investigatione, sed etiam absque ulla, ullius vel minimi signi doloris alicuius demonstratione, id quod non immerito inter nostræ humanitatis mirabilia censeri debet, quippe quæ magis præesse, quàm aliis subesse desiderat.

In eo dein suam collocavit operam, ut animam suam redderet candidam, non quidem eo rore, qui pannos nivis instat facit albos, sed eo, qui animam immortalem in Divino conspectu efficit splendidi simam, hoc est, sudore, lacrymis, ac cruore. Et quoniam nihil non rarum fuit atq; mirabile corruptis hisce nostris temporibus, quibus homines addicti mundo dicunt, Sanctorum tempora jam evanuisse, aliquam saltem eius adumbrare partem studebo, ut cum DEUS in suo Servo glorificatus fuerit, possit hōe, quisquis ipsum imitari velle, inductus exemplo animari ad calcandos, sub grandi fasce myrrhæ, tribulos, ac spinas, suum ut Dominum in

Cal.

Calvariæ montem sequatur, & propriam
ibidem carnem cruci affigat.

Suscepit itaque Habitum, quemadmo-
dum memoravimus, in ætate satis matu-
ra contra usum ordinarium Congrega-
tionis Lateranensis, cui ab experientiâ
ætas tenerior, utpote facilior ad perdiscen-
dos ritus, & consuetudines Regulares, &
perverfis hujus sæculi moribus adhuc mi-
nùs imbuta magis arridet. Atqui verò
eius in Tirocinio collegæ, ætate ipso ju-
niores, atque adeò ad hilaritatem pronio-
res flocci suo more bonitatem & simpli-
citem Alberti pendentibus diebùs, rela-
xandis animis, corporibusque destinatis,
per jocum, aninivque causa eundem tra-
duxerunt; quibus tamen ipse non tantum
non indignabatur, sed potius ejusmodi,
jocos & ludibria ceu singulares favores
coelitus submissos excipiebat, haud aliter,
quàm si à Divina Providentia admonere-
tur, supra humilitatem suique ipsius con-
temptum, primum spiritualis ædificii sui
lapidem ponendum esse.

Itaque tam abjectè, summissèque de

C s

se

se sensit, ut non solum nulla ipsi molestia crearetur, quod ab illis juvenibus sua simplicitas derideretur, quin potius non sine interno mentis jubilo tum his, tum aliis perlibenter ansam præbuisset, quatenus pro stulto haberetur, ut in DEI conspectu sapiens evaderet. Verum dubitans ipse ne ab inimico sub hoc obtentu, veluti suorum uno laqueorum, oculis invisibili deciperetur, utpote nondum bene ejus adhuc dolos expertus, his in initiis admodum cautus incessit nulli parcens industria, ut supra hoc humilitatis fundamentum ædificium erigeret, superba Nembroti turre longè eminentius, hoc pacto cœlum impugnaturus, & expugnaturus. Atque hunc in finem instar prudentis architecti, ut fabrica ad amussim ascenderet, ita ut nec in unam, nec in alteram partem magis inclinaret, omnèque ruinæ, antequam ad finem esset perducta, periculum amoveretur, discretionis lineam ab imo fundamento in cœlum usque deduxit, juxta cuius deinde normam mirabiliter illam in altum evexit, pretiosos in eadem

virtutum lapides cœlestis artificis ope locando, quatenus ad tantam sublimitatem perveniret.

Sed si ad Alberti vittutes referendas me accingo, à quibus exordiar? quas enarrem, & quas prætermittam? Si ex, è quibus scalam sibi formaverat, per quam è terra [ut piè credendum] super sidera conscendit, tanto sunt in numero, sunt planè innumerabiles, suntque tales, ut earundem quælibet hominem efficiat beatum, dummodo posita ad aratrum manu, non amplius respiciat retrò. Referam itaque, sed illud tantum, quod è testibus oculatis, omnique fide dignissimis intellexi: quod ipsemet ego vidi; & quod ex ore ipso humilis *Altissimi* DEL Famuli percepi. Et quoniam inter omnia primum, quod homo sibi proponere debet, ut laborum suorum finem consequatur, est in bono constans, perpetuâque persistendi voluntas, ab hac initium ducam.

Probè ipsi, & indubiè experienciâ docto perspectum erat, mentem humanam suapte naturâ mobilitati subjectam esse,

&

& instar mollis ceræ quaslibet in se figuratur, amp
ras recipere hoc tamen ordine miserando, quòd primæ deleantur à secundis, ista E
do, quòd primæ deleantur à secundis, ista E
à sequentibus, & sic deinceps aliæ ab aliis nec
quare volens ipse suam firmare mentem plurim
ut eos characteres, quos ipsi imprimer aliis
desideraverat, semper conservaret, suam & in
in cellam, in quam pridem mundum unum li, te
versum concluderat, se se abdidit, ne jam unan
in hoc, jam in alio loco circumvagans va cont
cillaret, illamque animi perderet attentio ret, r
nem ac quietem, quam tenaciter acquire ratic
re concupiscebatur, eam enim semel per ev lium
gationem amissam, non amplius nisi multa exer
cum labore ac dolore recuperari potest tato
quemadmodum ipsemet suo periculo ad ner
huc in sæculo constitutus expertus fuerat poss
domo paternam egredi subinde coactus V
eius enim etsi postea compos denuo fieret mul
indoluit nihilominus, quòd illius fructum mul
plurimum augere potuisset, si domo non qui
exivisset: & certè magno ipsi labore con par
stitit eum in statum se se remittere, in qu Ap
jam antea fuerat: nimirum uti tempus que
quod præterit, non amplius retrogredi ut
tur

tur, sic bonum amissum recuperari non amplius potest.

Ergo in sua Albertus Cella manebat, nec inde egrediebatur, nisi vel ad templum, vel ad commune triclinium cum aliis vocatus, vel à Superiore exire iussus: & in hac se se exercens diligentia mirabili, tempus omne divisit, ut nunc horam unam Religionis, & Ecclesiæ ritibus ac consuetudinibus perdiscendis impenderet, nunc aliam orationi, carnisque macerationi dicaret, aliam librorum spiritualium lectioni, diversisque aliis salutaribus exercitiis ac studiis addiceret, ut adeò tentator nullo eum tempore otiosum inveni-
nerit, quo ipsum commodè aggredi posset.

Verùm cum arma inimici *offensiva* sint multiplicia, variaque; oportet ut etiam multa, variaque sint arma *defensiva* illius, qui ad ipsi fortiter occurrendum se præparat: arma novus Athleta præter illa ab Apostolo ad Corinthios indicata propria quoque sacrorum Claustrorum assumpsit, ut facilius bello sibi intra Claustrum in-

di-

dicto resisteret, ubi Sathanas etiam armis
perquam acuta, graviterque ferientia ad-
hibet, eaque vibrat arte maiore, quam
alias faceret ad superandos illos, qui in sæ-
culo adhuc constituti secum congregiun-
tur.

In regularibus itaq; observantiis adeo
fuit assiduus, ut tempore matutino nun-
quam fuerit somnolentus, ad psallendum
autem, & orandum corpore verberibus
ac flagris probe excepto optimè disposi-
tus. In laboriosis, & abjectis exercitiis
semper animo hilaris omnium fuit prom-
ptissimus: siquidem semper ipse primus
fuit, non ut socios ad eadem invitaret,
sed proprios humeros supponeret, etiam
iis, quæ aliis erant assignata, ut vel alle-
viaret, vel omnino, aut saltem notabiliter
eorundem labores imminueret, ubi per-
sæpè omnium cum admiratione magnis
lignorum fascibus, litigantibus sociis, cui-
nam incumberet, eos ad locum communis
foco deputatum portare, suos ipse hume-
ros subiicere visus est, hoc pacto eam li-
gerem, quâ ipsorum animi conturbari pote-
rant,

rant, averruncaturus: quemadmodum etiam in aliis magè laboriosis exercitiis, sed quæ singularis erant charitatis, utpote ad hospitalitatem & ad infirmos pertinentia, ac etiam commune Patrum obsequium concernentia, dum contentio oriebatur, promptè aliorum in se onera suscipit.

Obedientiæ non tantùm in ordinariis, sed etiam difficilioribus, vilioribusque Monasterii & Ecclesiæ rebus exercendæ summo flagrabat desiderio, atque ejusmodi mandata tanta promptitudine exequabatur, ut suos Superiores ad se magis probandum, & exercendum pellexerit, unde & ipsi labores & sudores multiplicabantur: aliis id admirantibus, exultabat ipse cæteris, meritis, potior apud DEUM, à quo vires & virtutem resistendi, omniâque perferendi accipiebat. Et tamen sibi vel nihil, vel admodum parùm præstare videbatur, quando animo volvebat, quòd suus Redemptor ex obedientia ipsos triginta tres annos gravissimos labores subiverit, eosque sub durissimi ligni graviore
ad-

adhuc iugo terminari, nec non eidem affigi tandem voluerit.

Albertus à natura proprium in iudicium haud parum propensus optimè cognoscebat, ab eodem irreparabile damnum suo tempore sibi creari posse, hinc extremè illud abhorruit: quare hunc ut defectum vinceret, & ab eo se quantocyù expediret, vi sibi generosè illatâ [non nescius, eum, qui proprias passiones, ce inimicos internos superare negligit, victoriam ab externis nunquam reportaturū voluit seipsum, ipsò statim Religiosæ vitæ initio assuefacere, ne quidquam, quantumcunque secretum, sanctum, ac licitum id esset, absque iudicio, & voluntate Magistri auspicaretur, ubi præter hoc singulare victoriæ de proprio iudicio obtenta lucrum omnem superbiæ tentationem declinabat, nec non periculo cuiusvis erroris committendi se eximebat: præsumptio namque pessimus Magister est illius, qui per se seipsum quidvis vult ad discere, & aggredi: hanc ascesin quia Albertus probè calluit, ea etiam feliciter ipsè

cess

cessit, quamdiu sub Magistro vixit, atque eius se voluntati submittendi occasionem habuit: verum solitariam amplexus vitam, nonnullam postea difficultatem in eadem passus est, non quidem ex suæ defectu voluntatis utpote semper immutata, sed quòd, cum ad solitudinem recurriendo omnem vitaturus occasionem scandali, & offensæ aliorum animadverteret, proprio se iudicio nimium inhærere, ex ipsomet antidoto, amore proprii iudicii solitariæ vitæ innato, venenum sibi conficeret: quod ipsum dein iudicium Angelus ille Sathanæ fuit, à quo exercebatur: at incassum, nam quantumcunque vario sub schemate is se repræsentaret, optimè tamen eum agnoscebat, & ad primum statim conspectum in fugam agebat.

Tempore Recreationis nunquam suorum sociorum consortio se subducebat, immò potius eandem certâ quadam lætitiâ è suâ puritate conscientia promanante, veluti condimento aliquo perficiebat: atque hoc faciebat non tantum ad evitan-

D. dam

dam singularitatem, sed vel maximè, ne videretur durus, difficilis, & obstinatus qui sunt defectus, in quos solitarii facile impingunt, & difficulter iis se extricant, cum vitia non solitudine, sed resistentiæ vincantur: ne proin eos contristaret, se se cum ipsis exhilarabat: & quantumvis intra se doleret ob tempus illud, quod se amisisse existimabat, animo nihilominus exultabat, quod ad eiusmodi Relaxationis genus alioqui ineptus, aliis non nisi joco esset. Et certè quis risum cohibeat, si homo jam adultus ea videatur gratia ac lepore destitutus, qui in talibus congressibus desideratur, quo tamen juniores plerumque sunt præditi, suū ut cum similibus ludere ac joculari possint? At quū fieri potest, ut homo ad corporalia applicet animum, cui non nisi spiritualia sapiunt? & quomodo poterunt mundi oblectamenta illi placere, cui solū id cordi est, quod ad DEI cultum, & gloriam ordinatur?

* * *

CA.

CAPUT VII.

*Tentatur Albertus, ut Religiosæ vitæ
nuntium remittat.*

HÆc honesta animi remissio rima
quædam fuit non animadversa,
per quam astutus insidiator captata occa-
sione nocturnis æque ac diurnis horis
quæsit, quî arcem illius animæ clancu-
lum subiens DEI Servum aggredi posset:
& fuit assultus adeò improvisus, tamquæ
versutus, ut is certam exinde sibi victo-
riam sponderit.

Fortè Albertus digressus è Recreatione
suam in Cellam se conferebat ea vexatus
cogitatione, quasi gravem contra Regu-
las, DEIque legem defectum admisisset:
dum ergo ea statim hora, & insequenti
nocte planè anxius de eodem emendan-
do cogitat, vocem intus in animo obmur-
murantem audit: *Quid agis miser? nulla
non die hîc deficis, & te oculos, aurèsque Di-
vinas elusurum existimas? Estne tibi ani-
mus perseverandi in actione aliqua infan-
tili, & tamen veniam consequi speras? Pue-*

ris se se oblectari permissum est, ad te, qui jam adultioris ætatis es, alia spectant exercitia: an non vides, quomodo irridearis, & subsanneris? ansam aliis, dum te irrident, DEUM offendendi præbes, & persuades tibi ex alterius damno proficere? Sed erras infelix homo, hæc omnia peccata tibi adscribuntur, à te enim eorundem oritur causa, quæ non desinet, nisi firmo decreto ab hisce pueris te separare statuas: At hoc quomodo in effectum deduces, quandoquidem cum ipsis vitam agis sub eodem Magistro, in eodem Monasterio, sub eadem disciplinâ, eademque vivendi ratione? Memento quietis in domo tuâ, ubi Domino tuo sine contradictione serviebas: & quis obsistet tibi, ne ad eâ perfruendum redeas? Quamdiu Professus non es, ad eum tibi nidum revolare licet, è quo prodisti: emendatione delentur errata: tuæ quoque dilectæ parenti solatium afferes, quam non sinè ingratitude notâ in sua senectute deseruisti: fortassis illa non conqueritur, non affligitur, quod te tuo suove damno perdiderit. Sed quid? fortè tuo metuis honori? an ignoras, pruden-

tis esse, subinde mutare consilium? Jephthe in
 voto suo perseverans peccati reum se fecit,
 David verò mutans consilium de Nabale tol-
 lendo è medio benedictionem promeruit;
 & hæc te non moveant exempla? Verùm si
 putas, gratius esse sacrificium, quod DEO de
 te ipso in Claustro fecisse præsumis, magno-
 perè falleris; dic obsecro, nunquid Christus
 pro unâ solùm animâ suam profudit sangui-
 nem? Nunquid pro te solo Cruci affixus, ac
 mortuus fuit, ut tuam duntaxat animam
 redimeret? Pro omnibus sanguinem fudit,
 pro omnibus crucifigi, ac mori voluit. Jam
 verò si studium operâque impendas pluri-
 bus in paradisum animabus perducendis,
 igitur non acceptius hoc tuum erit obsequi-
 um, quàm si tibi soli, & non aliis id impen-
 das? scilicet nimium tuis intentus commo-
 dis non alios, sed te solùm curas. Vide, si te
 in seculo in vita ascetica exerceres unius in-
 tegra civitatis oculis expositus, quot non tuo
 exemplo invitare, tuis consiliis sublevare,
 tua ope succurrere ad agendam pœnitentiam
 posses, ut te aliquando in paradisum subse-
 querentur, ubi caput millenarum aliquot

animarum existens majore gloria gradu donandus esses? Quid agis? Quid mente revolvis? Decerne aliquando generoso animo relinquere otium hujus vivorum sepulchri, atque regredere in mundi theatrum ad pugnam cum feris, cum Cerebro illo tricipite: si primis annis quantâ cum gloriâ, tantâ quoque facilitate de illis triumphare cœpisti, nunc cum majore gratia abundas, integram de eisdem palmam reportabis: Caritas non querit quæ sua sunt, sed quæ JESU Christi: ista te non latent, & tamen tibi soli attendis, alterius vero salutem negligis: egregium scilicet Christi imitorem agis!

Virus hujus pessimæ suggestionis usque ad animæ DEI Servi medullam penetravit, à qua furiosè exagitatus miserè cruciabatur. Sed fidelis DEUS, qui è sublimi misericordiæ suæ Throno certamen suorum Athletarum aspiciens non permittit, ut supra vires illi suas tententur, pio quoque aspectu tentato subvenit Alberto, nec non Divinæ suæ gratiæ radiis collustrato dedit ipsi agnoscere, tentationem istam inferni partem esse, eique vi-

res

res ad eam superandam subministravit:
 quare formato Crucis signo se aggredien-
 tem tam generosè repressit, ut vivacissi-
 ma Alberti fide superatus, & confusus ad
 capeffendam fugam coactus fuerit: *Fa-
 cesse, inquiebat, perfide Adulator, si falsa est
 doctrina, quam tu è stygia haustam scholâ
 mendax Magister doces, fallacia etiam erunt
 argumenta, quibus mihi regressum è Jeroso-
 lymâ veritatis scholâ, ad Ægyptum errorum
 fecundissimam matrem persuadere conaris.
 Tibi Divinae aures erant occlusæ, quando,
 etsi creatura tantum esses, voluisti tamen
 tuamet instigatus superbiâ Creatori tuo
 equalem te facere, mihi verò, ut cum parvu-
 lis ob eius amorem fiam parvulus, favente
 illius gratiâ stabunt apertæ: joci sunt, non
 ludibria, quibus me juniores exercent, quo-
 rum simplicitate tu solum offenderis, sed quod
 ipsis convivam, quemadmodum id agrè fers,
 ita maximo mihi emolumento est, DEO q̄
 meo gratissimum. In mundo, in quo pater-
 ni lares mei sunt siti, & ubi tu liberè cir-
 cumvagaris, pax alia non est, nisi falsa, non
 alia securitas, quam que innumeris involu-*

ta periculus est: hinc intra Claustri vallum
 me concludam, in quo, qui tibi portam non
 aperit, tuis ab insidiis securus delitescit:
 parenti mea sunt alii adhuc liberi me magis
 idonei ad ipsi succurrendum: præterquam
 quod illa me nequaquam perdiderit in tali
 nimirum loco constitutum, in quo majori ipsi
 adjumento esse potero, unde & summopere se
 bi gratulatur. Verum est, prudentis esse mu-
 tare consilium, dummodo in melius non de-
 terius mutet: idcirco David benedictionem
 consecutus est, quod sententiam contra Na-
 balem stultum & ebrium fulminatam me-
 liore commutavit, Jephthe vero suâ constan-
 tiâ peccavit, quoniam votum mactandæ pro-
 sacrificio innocentis filia temerarium fuit.
 Et hæc ipsa exempla stimulo mihi sunt, ut
 meliora amplexus consilia, quale præsens est.
 DEO meo in ista Religione ad extremum us-
 que vitæ meæ spiritum famulari, & tunc so-
 lummodo, si, quod absit, eius aliquando legem
 infringam, mutare propositum & quidem
 cum emendatione offensæ tanti Domini con-
 veniente, constans in iis perseverem. posse.
 & tu o infelix ita facere? nempe solus ho-

mo hoc gaudet privilegio, mutare videlicet consilium, & DEI singularis est gratia, si in melius id mutet: sicuti tuæ opus est invidia, si deteriore commutet. Abundat Ecclesia hac ætate operariis, qui non meas tantum, sed eorum omnium vices supplebunt, quotquot in claustris degunt, quæ sunt asyla mortuorum mundo, & sepulchra viventium in Christo, qui, cum pro omnibus hominibus Crucis ignominiam pertulerit, omnibus etiam nobis Cælum comparavit, vobis verò pœnas infernales auxit, & auget. An ignoras, rebellis DEO spiritus, Regno cælorum aptum non esse, retrò, positâ jam ad aratrum manu, respicientem? Hic itaque loci perseverabo non quidem otiosus, sed ut in hoc Claustro ceu quodam theatro, DEO, eiusq; Angelis spectatoribus tecum in arenam pugnaturus descendam: & cum verum sit, quòd charitas non sibi soli serviat, post victorias ex te adjuvante Numine reportatas proximorum salutem promovendam ad tuam confusionem, DEI verò majorem gloriam unice invigilabo.

Hæc pius ac victoriosus Christi miles

D 5

Al-

Albertus victoriâ confirmatus omne studium in id contulit, ut se ritè ad solemnem votorum Professionem præpararet. Vidisset tunc verum quendam Abrahamum ad Divinarum inspirationum vocem egressum *de terra sua, & de cognatione sua, & de domo Patris sui*, inque terram promissam sacram videlicet Religionem ingressum, unòque quasi momento matrem, cognatos, res omnes, ipsùmque mundum suâ è memoriâ expunxisse, ut eodignum fieret receptaculum DEI, maximorumque beneficiorum ab eius benignissima liberalitate perceptorum, quorum cum nullo non die suaviter meminisset, totus in lacrymas solvebatur.

Cùm itaque isthoc apparatus præclarissimo sui finem tirocinii attigisset, ab Abbate, prout Religionis fert consuetudo, ad solemnem invitatus Professionem, dici non potest, quanta cum animi demissione atque lætitia desideratam invitationem acceptârit: humiliavit se sub faciendæ Professionis magnitudine, & simul summo gaudio gestiebat, quòd desiderio-

rum

rum suorum metam consecuturus esset; humiliavit se coram tanta DEI Majestate, quæ sua vota recipere dignaretur; & summoperè lætatus est, considerando, quod dignus fuerit habitus, qui ad eorundem admitteretur Professionem; humiliavit se ob timorem propriæ fragilitatis in eo observando, quod promittebat, utpote quòd humanis tantùm viribus nixus illud exequi nequiret: sed & gavisus est ob spem in illum, qui robur ipsi Divinâ suâ gratiâ addebat; humiliavit se denique sub potente DEI manu, à qua ad suum regeretur beneplacitum, & mirâ perfusus est lætitia, quando vidit, quòd per Professionem vitam aliam puriorem, perfectiorem, nobiliorem, ac denique Angelicæ quàm humanæ longè similiorem attigerit.

CAPUT VIII.

*Ad servanda Vota solemnia se
disponit.*

Albertus mancipium JESU Christi factus, & indissolubili votorum solemn-

lem-

lemnium catenâ ejusdem Cruci alligatus
Professionem nequaquam finem spei, la-
borumque suorum esse cognovit, cum
mundum non deseruerit necessitate co-
actus, ut in Religionis gremio perfugium
quæreret, otiosus instar alicuius tineæ la-
bores aliorum consumpturus, & inutiliter
messiem ab aliis sudore ac lacrymis semina-
tam depasturus: sed sciens ipse promil-
sum plena factum voluntate cadere in de-
bitum, non ut finem illud, sed tanquam
militiæ spiritualis initium arripuit, persua-
dens sibi, quidquid hucusque fuisset ope-
ratus, quoddam ad ea fuisse præludium
ad quæ deinceps obligaretur: hinc subli-
mem suam pollicitationem ad trutinam
revocans cum eandem comperisset pro-
fus absolutam, DEOQUE nulla interjecta
conditione factam, contractu intra ma-
nus Superioris, qui Divinæ Majestatis no-
mine eundem acceptârat, interposita sti-
pulatione inuito: cumque etiam memi-
nisset, quàm terribiliter Ananias, & Sap-
phira ob defraudatum denarium fuerint
castigati, terrore concutiebatur, confi-

deran
vel au
confe
esset,
verbi
quido
opera
mo f
tum
triarc
lari se
& ser
tias c
No
cient
dand
curat
tiam
pla,
imita
essen
Post
men
qui h
Luci
de

derans pœnas iis debitas, qui non argentô
vel aurô, sed seipsîs DEUM ipsum, cui se
consecrârunt, defraudant: ubi ut securior
esset, nec ingratus transgressor suis deesset
verbis, memoriæ commendare studuit,
quidquid in fuorum executione votorum
operari tenebatur: utque majorem ani-
mo suo tranquillitatem pareret, se se to-
tum studio Regulæ, aliorumque S. Pa-
triarchæ nostri AUGUSTINI de Vita Regu-
lari scriptorum impendit; ad hæc simul
& semel ordinationes, ritus, ac observan-
tias cœnobitales in praxin redegit.

Neque isto contentus studio licet suffi-
cientissimo ad omne id executioni man-
dandum, quidquid sibi proposuerat, ac-
curatissimam Vitarum SS. Patrum noti-
tiam comparare sibi voluit, quorû exem-
pla, ceu speculum quoddam, eadem ad
imitandum, quantum quidem suæ vires
essent admissuræ, suos ob oculos posuit.
Post hæc omnia probè circumspiciens, &
mente perpendens *locum* ipsum non esse,
qui homini salutem conferat, è *Cælo* etiam
Luciferum in infernum Chaos præcipi-
tem

tem dejectum fuisse: Lothum in civitate sanctitatem conservasse, in monte vero peccato se turpiter contaminasse: in Academiâ Noëtica reprobum inventum fuisse, in domo Isaaci Esauum odio habitum fuisse, composuit, disposuitque suum animum ad rigidam & exactam observantiam, quidquid scriptum reperisset. In Canonicali præterea Claustro quasdam sibi eremos atque deserta repræsentavit, in quibus humilitati, pœnitentiæ ac zelus honoris Divini magis addictos, quorum singulariter Historiarum Scriptores meminissent, imitari conabatur, ita ut oculis nostris [qui superficiem tantum spectabant, non penetrantes, quid in sui corda secreto gereret] visus fuerit, sancta quaedam æmulatione cum magè solitariis sensum suum, mundi que expugnantibus certasse. Sed quoniam ab obedientiâ impediebatur, quominus propriæ voluntati quoad rigorem, & eremi solitudinem satisfacere possiet, persuasit sibi, eandem ce quoddam instrumentum se adhibiturum earum afflictionum, quas in propriæ vo-

lun

luntatis abnegatione subibat, quæve magnitudini voluntariarum macerationum comparari possent, ita tamen, ut in his quoque exercitaretur iis modis, qui ipsi concederentur, vel saltem non prohiberentur: quandoquidem voluntati eremum amanti omnis locus pro solitudine, & eremo deservit.

Visu dignum erat, sed creditu planè difficile, quod aliquis juvenis tanto cum vigore subiret onus, quod omnium simul mortalium humeris debilitandis sufficiens foret, qui sine singulari DEI gratiâ illi vel unicò momentò sustinendo succollarent: si dierum paucorum adversitas aliquem perterrefacere videatur, quid non faceret quinquaginta & amplius annos perdurans? Alberti siquidem vita perpetua quædam pugna fuit, imò continuum quoddam ac rigidum satis martyrium; & qualis aliquando vita eius vitæ similis fuit? Propriam voluntatem amore dulcissimi sui JESU alterius subiicere voluntati: vestimentis non deficientibus gelu rigescere: in ciborum, & panis abundan-
tia

tia fame tantum non perire: somno se privare: ob compassionem calamitatum aliorum miserumque; animam eorundem statum sentire, proprium cor nimio dolore sibi transfigi: an non hæc contrariorum vicissitudo angores & ærumnas multiplicabat, quæ sanè tanto productior erat, quod non nisi cum eius vitam suum finem sortita sit: & quænam vires sustinendo pares fuissent nisi Divino amore corroborata?

Præter votorum observationem primo loco illi in Regulâ occurrit Dilectio Dei & proximi. Verum cum hac dilectione cor eius, ceu fornax ardens jam pridem æstualet, quod amplius adjungeret, non habuit, quam ut firmum ac constans decretum formaret adversa quævis pro Dei amore tolerandi, omni alio fine excluso hoc est, non propter humanum aliquod commodum: non ut laudem inde, hominumque favorem referret: non ob inferni terrorem: non ob paradisi præmium, sed ob solum JESU CHRISTI amorem, ut aliquousque illi responderet amanti, quem nobis in ligno Crucis pro-

nostra salute demonstravit. Et tunc tanta charitate cor & animam suam, cum corde animaque suorum Canonicorum conjunxit, ut unâ solùm anima & uno omnium corde DEUS laudaretur & benediceretur, eique supplicaretur ac servireretur, ut nec infernus suffecerit cuicunque inter illos separationi invehendæ: immo transformatus in omnes, omnium omnium consolatione gaudebat, nec non eorum laboribus atq; afflictionibus amarissimè cruciabatur, in omnem semper intentus occasionem, quâ ipsis quâ suis orationibus, quâ opere ipso succurreret.

CAPUT IX.

*Demon Albertum visibili formâ
aggreditur.*

DUm Albertus in dies se perficere fatagebat, non dormiebat invidus tentator, sed subtilissima, atque implicatissima artis infernalis subsidiô texebat retia, quibus incautæ animæ sensuum illecebris addictæ facilè irretiri solent: ve-

E

rum

rùm cum ante vigilantes oculos frustra tendantur retia, eadem Albertus à longè animadvertens probè scivit, quì evadere nec enim sensualium is voluptatum semper tam decurrebat, nec eò se unquam transferri permittebat, ubi tartareus venator eum opperiebatur; sed cum DEI Spiritum illum venaretur, Christi Passionis vestigia insecutus in cœlestis venatoris retia incurrebat. Nihilominus cum fraude astuto serpenti non deessent, multò minus easdem adhibendi voluntate deficeret, videns clandestinis machinis se nihil efficere, ad manifestos & apertos dolores recurrit, à persuasionibus ac tentationibus ad terrores, ab insidiis ad assultus.

Consuetum erat pio juxta, ac generoso Athletæ intempesta nocte è strato se proripere, ut suis spiritualibus vacaret exercitiis, & quoniam profundis precibus templum elegisset tanquam suorum certaminum agonem, atque locum magis securum, utpote DEI habitationem, & domum orationis, curam pulsandi campanam ad Matutinum omni nocte in se suscipere

me

mebat. Hac hostis infernalis usus occasione eum nunc in campanili, nunc ipsis in scalis admodum angustis, & ob varios mæandros ascensu difficilibus, solum & de nocte præstolabatur, sperans illum loci commoditate, inque solitudine, & tenebrarum horrore ita posse perterrefacere, ut à laudabili opere desisteret, in variis, iisque horribilibus & monstrosis formis ipsi apparebat. Ubi DEI Servus fide plenus, corde intrepido generosè illi occurrens, *Milites Christi*, aiebat, *larvas, & umbras non metuunt: virtute signi sancte Crucis aufugite phantasmata orcina, & aliò cum vestro inferno, qui vos semper comitatur, vos conferte; recedite hinc, & Angelici splendoris formas, in tam infames, & bestiales transmutatas alibi visendas exhibete.*

Magna profectò DEI Servorum virtus est, dum unus homo infernum confundit, & signo Crucis inimicum subigit tantis pollentem à naturâ viribus, ut mundum subvertere posset. Fugiebant caco-dæmones furibundi, & in rabiem acti,

E 2

DEI

DEI Servum, quantum ipsis permissum erat, offendentes in visu horridis igne flammisque apparitionibus: in auribus tumultu strepituque, horrore pleno: & in naribus intolerabili foetore. Hæc tamen Albertus omnia ridebat, & gratias DEO referens mirabiliter confortabatur.

CAPUT X.

Ad pulsandum Organum in S. Bartholomæi Ecclesiâ destinatur.

ALBERTUS in hac Religiosa Palæstra gradum altiorem adeptus, jamque Tirocinii vinculis absolutus pulsando Organo ab obedientia fuit applicatus; quod etiam munus absque alia tergiversatione acceptavit, spe nixus, quidquid obedientia injungeret, ampliorem DEO serviendi occasionem sibi conferre debere; eaque propter omnem in eodem ritè obeundo industriam collocavit. Credi non potest, quanta devotione id officii exequeretur: quamquam Conditorem suum ab universis creaturis benedictum angelico hoc exer-

exercitio laudare sibi videretur indignus; hinc cum re ipsa pulsans Organum hac consideratione occuparetur, sancto quodam ardore inflammabatur, præsertim quando sub sacra Lyturgia ad Hymnum Angelicum illud pulsare debebat, ubi cum ipsismet Angelicarum Mentium Choris Christi Nativitatem annuntiare sibi videbatur. Et ipsa SS. Natalis nocte, quando sibi Christum in præsepio jacentem, se verò cum pastoribus eundem adorantem, & cum Angelis annuntiantem imaginabatur, oculi lacrymis affectuosissimis uberrimè manabant: & quis scit, an non Optimus DEUS eum subinde aliqua tanti prodigii visione consolatus fuerit? Ad me quod attinet, si magnam DEI benignitatem in suorum Dilectorum consolatione, nec non incomparabilem huius Servi sui devotionem perpendo, minimè errare me credo, dum piè mihi persuadeo, quòd huiusmodi gratis & fortè amplioribus ipsum dignatus fuerit.

Perseveravit itaque Albertus in hoc Organi pulsandi munere usque dum in cæ-
lum

E 3

lum

lum ad audiendam cœlestem harmoniam receptus fuit. Tametsi in ipso postrema vitæ suæ annis defectus in auditu plurimum accreverit, nunquam tamen hoc officio liberatus fuit, ultiores circa auctam suam infirmitatem cogitationes Superiorum, providentiæ relinquens, nec aliud animo versans, quàm qui obediret.

CAPUT XI.

Albertus Sacerdotio initiatus qualem ad Sacrum peragendum adhibuerit præparationem, & quâ devotione illud celebrârit.

Perveniens Albertus ad tam sublimem perfectionis gradum, ut ceu lucerna lucens non diutiùs occultandus, sed supra candelabrum ad illustrandam DEI domum ponendus esset, ad supremum Sacerdotii gradum vocatus fuit; qui verò ad hunc statum accesserit, meum non erit edicere, ne in mare quoddam ingressus exitum inde non amplius reperire queam. Itaque considerans ipse, tantam esse Sa-

cer-

cerdotis dignitatem, ut quacunque alia dignitate sit sublimior: ad hæc etiam videns, præcipitium ac casum suum, si DEUS ab se offenderetur, non minus grandem fore, dignitatem quidem extollebat, de lapsu tamen plurimum sibi metuebat, quòd nullam inveniret proportionem gaudium inter, quòd tam sublimi gradu insigniretur, atque dolorem, si propria culpa indignus eodem fieret: quare totus tremebundus in propriæ fragilitatis consideratione, eidem amplectendo consentire non audebat: denique verò obedientiâ ad Sacerdotium suscipiendum urgente inter Altaris Ministros, DEI Operarios, & Spiritûs sancti Oracula, atque Intercessores apud Divinam Misericordiam pro peccatis aliorum adnumerari se permisit: sed postea perpendens, quòd idem, qui antea, homo maneret iisdem circumdatus miseriis, & nihilominus tractandum haberet cœleste negotium, vivere vitam angelicam Sacerdoti convenientem studebat, quo in studio tam fe-

dulus fuit & industrius, ut in eodem reliquos vitæ suæ annos consumpserit.

At verò quantâ devotione, & gravitate Divinis operaretur, is dicat, cui animus est, opera DEI mirabilia in eius prima admissionis amicis recensere: illud ego simpliciter referam, quod meismet oculis, ne hoc singulare prætermittatur, vidi, nimirum eius Lyurgias infinitam assistentibus consolationem conciliavisse.

Cùm itaque ad tremendum Sacrificium accedere deberet, [quod quidem nullo non die pro vivis atque defunctis faciebat] eius præparaciones omnem excedebant fidem, nam præsertim quòd prius majorem noctis partem in oratione, contemplatione, aliisque spiritualibus exercitiis exegerit, ad hæc etiam omnem declinavit occasionem tractandi vel colloquendi cum alio quocunque, excepto tamen conscientiaæ arbitro, si se reconciliare volebat, considerans ingentem charitatis vim, quam DEUS hominibus, qui sunt *opus manuum eius*, exhibuit, quando Filium suum Unigenitum carnem humanam

nam

nam assumere, & in Crucis ligno, ut ex inferni faucibus eriperentur, affigi, insuper etiam eandem ipsis in cibum, sanguinem verò in potum ministrari voluit, ut manentes ipsi in DEO, & DEUS in ipsis eius gloriæ participes fierent: ulterius etiam secum reputans, se ab eademmet Divina Bonitate sublimis adeo mysterii Ministrum electum esse, ut DEI Filium Hominem factum tractaret, eundem oculis fidei sub panis ac vini speciebus contemplaretur, cor, animaque sua habitaculum sui Creatoris fieret, in tantæ devotionis extasin intrabat, ut parùm abesset, quin ab se seipso abalienaretur.

In ipso Canonis initio totus quasi immutari incipiebat, facie exhilarescebat, & non sine difficultate oculos versùs Librum Missalis convertebat, illos ante Consecrationem repetito identidem, velocissimòque motu unà cum oculis mentis in cœlum attollendo, post Consecrationem autem eosdem ab Immaculato Agno intra sacram Hostiam abscondito nunquam subtrahendo: eam tam eximiâ pietate

E s aspi-

aspiciebat, ut planè resolvi & liquefieret præ amore, & reverentia videretur: tanto quoque cum decòre ministerium istud exequebatur, ut tametsi longiùs nonnihil illud protraheret, nihilominus præsentibus planè admirabundi assisterent, nec aliquando adverterent, quasi nonnihil tardius cunctaretur; quinimò, quòd ipsius oculi lacrymis innatarent, vox languens aliquantum intercideret, facies pallefceret, genua pededentim curvarentur, interrupta subinde audirentur suspiria, corporis habitus, omniumque membrorum motus admodùm decorus, & ad devotionem compositus esset, cùmque pectus tunderet, suam indignitatem in supremam Majestate intra suæ domicilium animam excipiendam confessurus, maximam compunctionem priorum consideratione defectuum, nec non demissam adeò reverentiam ob sui præsentiam Salvatoris monstraret, ut occultâ quadam vi circumstantes obstupescerent intra seipsum quasi jubilare viderentur, non longam, sed brevissimam Alberti Missam censerent.

licet præsentium pars major proprio manuum labore victitaret, [quales plerumque sunt illi, qui primo Sacro interfunt nullo non die ab eodem in Ecclesia dicto] nihilominus arbitrabantur se in eo audiendo non jacturam, sed temporis lucrum facere, ceu id esset cæteris brevius, devotius, atque majorem consolationem adferret.

Miranda non pauca recensentur, quæ sub Sacrificiis magni istius Sacerdotis occurrere: veluti lacrymarum quoddam profluvium, dum Passionem legebat, difficulter admodum sistendum: quod postmodum in Consecratione denuo prorumpens in circumstantium corda se se diffundebat, è quibus licet quolibet caute aut adamante durioribus copiosam lacrymarum venam proliciebat. Hæc & plura id genus alia referuntur, quæ tametsi à me ceu verissima credantur, nihilominus quia ab aliis, fide etsi non omnino indignis accepi, silentio involvere volui illud solum scripturus, quod sæpius non sine mea singulari consolatione mihi experiri licuit.

CA.

CAPUT XII.

*Albertus Voto Paupertatis, ac vitæ
communi impensè studet.*

Albertus de virtute in virtutem velo-
cissimè progrediens satagebat ad
viæ suæ metam pertingere, cuius necdum
medium attigerat. Utque verò in hac viâ
spinis commoditatum hujus mundi non
retarderetur, animadvertens, quòd pri-
mum & substantiale Regulæ Canonicae
punctum, *vivere nimirum in communi*
pertinens ad vota convenientissimum sit
ad easdem radicitus evellendas remedi-
um, tanto id complexus est affectu, tam-
que altum cordi suo Divinæ gratiæ scal-
pro impressit, ut usque in suæ vitæ finem
in eodem conservaretur, longè melius,
quam si nitidissimo adamanti quæcunque
figura incisa fuisset. Ubi non solum recu-
savit rem aliquam habere propriam, sed
etiam sibi persuasum habuit, quòd multo
facilius istud præceptum observaturus es-

fer,

set, si etiam in communi voluntatum re-
posuisset quodvis mente cogitatum occu-
patumque jus ad ea, quæ sibi in ordine ad
victum, atque vestitum necessaria erant,
quàm si, non dicam, ea sibi procurâisset,
sed quovis alio licito modo ad eadem ani-
mum adjecisset: hinc se integrè discre-
tioni Superioris permisit, ab eo tanquam
à DEI manu suarum necessitatum supple-
ri sibi defectum expectans. Et si aliquan-
do necessitate coactus vestitum flagitâisset,
ne nimix in seipsum sævitiei reus agere-
tur, vel ne, si nimium sordidis ac laceris
vestimentis opertus incederet, suo silen-
tio ansam illi præberet criminandi, cui re-
rum eiusmodi procurandarum cura in-
cumbebat, id eâ verborum brevitate ac
simplicitate faciebat, ut nihil ultra nudam
necessitatis memoriam intimaret, & ab ea
hora, ac si, quidquid opus habebat, sub-
ministratum fuisset, nihil de eo cogitabat
ampliùs, sibi persuadens, quòd vestem il-
lam accipere vel non accipere citiùs vel
tardiùs Divinæ voluntatis pro majore suo
bo-

bo-

bono effectus esset. Et si alius subinde
 dens illum aliquo afflictum incommo-
 vices ipsius miseraretur, tali sereno vultu
 respondebat: *O! quot sunt Christi paup-
 res me longè meliores, si tam bene, ac ego,
 sent accommodati, prorsus contenti forent
 qui tamen modo ob rerum necessariorum de-
 fectum oculis Christianorum omnibus huius
 mundi commodis, bonisque affluentium tri-
 ste spectaculum exhibent.*

CAPUT XIII.

Alberti Charitas erga Pauperes.

INter alia dicta in materia paupertatis
 illud S. P. AUGUSTINI Alberto perquam
 erat familiare, quòd Paupertas in omni
 Philosophia nostra sit *Magistra*, illique
 conveniat reverentia, quæ aliis Magistra
 debetur, quinimò tanto major, quanto
 brevior, ac securior via nos in cælum
 deducit. Ista, aiebat, Josephum è carcere
 ereptum Ægypti Procuratorem constitu-
 tuit, ac frumenti dispensatorem: ab hoc
 Lazarus ulceribus plenus à crudelis & in-
 hu-

humani divitis palatio in sinum Abrahæ abstractus fuit.

Quoniam verò pauperes nostras inter culpas, Divinamque Justitiam Mediatores sunt, tanta ergo illos teneritudine afficiebatur, ut, si vel unum pauperculum aliquid pati videret, ex nimia commiseratione in alienæ calamitatis partem venire videretur: undique præterea occupatus à charitate tantopere pauperum miseriis commovebatur, ut, si à quopiam propter DEUM stipem rogaretur, incredibili promptitudine parùm illud largiretur, quod foriè ad manus erat, si deesset aliud, quo subveniret: atque idcirco illius charitas ita ubique divulgabatur, ut pauperum refugium esse censeretur, eorum præsertim, quos pudor absterrebat publicè ad ædium fores stipem emendicare. Unde temporis successu dilatante se famâ operis DEO adeò grati, nec non aliarum eius eximiarum virtutum, non fuit in tota civitate, illiusque confinio domus, in qua non Alberti nomen resonaret: & pauci de afflictorum numero reperiebantur,

tur,

tur, qui non illius ad preces spes suas dirigerent: quorum haud pauci, alique eius nomini devoti cum fuissent experti, quod aurum & argentum tanquam vilissimum terræ lutum æstimaret, quòdque pecunias quocunque sub titulo oblatas magno recusaret animo, novam adinvènere rationem, quatenus eleëmofynas acceptaret ab eorum pietate subministratas, dum mirum easdem illi submitterent eo sub obtentu, ut ipsemet pauperibus illas ad suum libitum erogaret.

Non videbatur DEI Servo rejiciendum istud consilium, præsertim, quòd in commodum Christi pauperum id cederet. Verum diabolicas metuens insidias, ut easdem declinaret, negotium hoc cum Superioribus contulit, qui eodem approbato benignam illi licentiam concesserunt, ut eiusmodi eleëmofynas acceptaret, & secundum piam offerentium intentionem dispensaret.

Tantum ergo pecuniarum capiebat quantum afferebatur, &, cum nec signum pecuniæ impressi, nec etiam metalli, num

improbum vel probatum esset, cognitionem haberet, nisi forte æra minutiora agnoverit, ex colore aurum ab argento, nec non a magnitudine valorem minoris à maiore moneta discernebat: si proinde aureum aliquando, vel argenteum nummum formæ grandioris, quique ponderosior esset, acciperet, quamprimum eiusmodi pecuniam commutari minore sorte curabat, hoc pacto majori egenorum numero satisfacturus: inde factum, ut ab illis, qui eius fidei eleëmofynam concrederent, in moneta minore eandem reciperet.

Ne verò isthac charitate à consuetis pietatis impediretur exercitiis, partem eleëmofynarum alterius manu dispensari curabat, alteram propriis ipse manibus distribuēbat. Fuit hæc eleëmofynarum elargitio magnæ, quo inter cæteros egestate oppressos, etiam puerulos rationis necdum omnino capaces ad se pertrahebat, qui ab ipso divelli se non sinebant, donec stipe donati essent: & ab his certis temporibus, quibus in templo mora-

F

ba-

batur, tanquam à quadam Angelorum, à quibus ad divinas laudes invitaretur, coronâ circumdatus erat: quod ego contuitus mirum in modum nonnunquam recreabar, comparatione puritatis istorum puerulorum cum puritate fidelis huius eleëmofynarii institutâ: quod si parvulis ab ætate erat denegata malitia, Alberto puritas cordis tot à Divina gratia laboribus impetrata quandam animo meo confidentiam addebat, ut mihi persuaderem, illum puritate & innocentia eisdem nequicquam inferiorem esse.

Quis enim verò non fuisset gavisus, si aspexisset simul certare puritatem tot innocentium parvulorum cum charitate Altissimi huius DEI Servi, industriam illorum mendicitatem cum affectuosa huius benedicti eleëmofynarum Dispensatoris commiseratione? DEUM percresbrò collaudavi, quando contigit, ut quosdam istorum puerulorum accepta ab Alberto stipe claudos se fingere, alios se oculis orbatos vel membris captos simulare, vel etiam vestes, ne agnoscerentur,

in-

invertere, sic denuo eleëmofyna ab eo do-
 nandos viderem. Hinc summopere ali-
 quando admiratus, nescio, qua inductus
 curiositate illum fui allocutus: *Pater, aie-*
bam, an non animadvertit R. tia V. ra ab hisce
pueris imponi sibi: tum ipse ad me, qui id
fieri posset? qui? subjunxi, conjiciat, qua-
so, oculos in illum claudum, & in cæcum il-
lum, istis paullo ante omni incolumitate gau-
dentibus, iisq; quos modo præ se ferunt de-
fectibus, prorsus exemptis, stipem erogavit.
 & hoc modo omnium ipsi fraudes detexi.
 Ad quæ tamen ipse reposuit, *an ne hæc par-*
vulorum gesta fraudes nuncuparem? Absit
hoc! O nos beatos! si magnitudinem bene-
ficii à DEO in rerum omnium abundantia
nobis concessi agnosceremus, debitas utique
grates eidem referremus, cum non desit no-
bis, quod ab aliis emendicemus, veluti hi
parvuli faciunt, quos non mabitia fingere
docet alios, quàm quales re ipsa sunt, utpotè
nondum eiusdem capaces: at benè necessi-
tas, quæ ætatem necdum ad lucrandum pa-
nem idoneam supplet, conjuncta cum natura
famem eos fugere docet ipsiusmet vitæ de-

struētricem, & illa sibi providere, quæ eidem sustentanda conducunt: si statim iniussisset ipsis exhibitum, quantum presentis necessitati sufficeret, ab utraque vitæ Magistraturâ & necessitate, quæ sunt pauperum contenta, minimè ipsis suggesta fuisset majoris lucri inventio, qualis ista foret. Ne hæc pia fuit excusatio ab illius cordis sinceritate profecta, quòd seipsum tantum nunquam alterum sciverit accusare.

CAPUT XIV.

Circumstantiæ stipis cuidam pauperi erogatæ.

Charitas tam altas in piissimi eleëmōsynarii corde radices fixerat, ut cedris Libani fœcundior effecta nunquam non suavissimos affectuum piissimorum flores produceret, quorum odore Christi pauperes attracti adventitabant pretiosè se se fructibus recreaturi, quos ipsius liberalissimæ manus impertiebantur. Ubi temporis longævitate occasionem habuit multa edendi exempla singularis fidei

charitatis: inter quæ unum ob circumstantias, quæ id comitantur, minimè hoc loco indignum erit.

Forte Albertus à Canonix S. Bartholomæi Oeonomo novum par crepidarum acceperat, cum ecce eodem ipso quasi momento pauperculus adest, stipemque rogat: is cum Alberto videretur magnâ indigentia oppressus, nihil hic cunctatus, cum quod daret, ad manus aliud non esset, par illud novarum solearum, veteribus sibi reservatis mendico porrexit. Eodem ipso verò die ut Oeonomus pium Eleemosynarium aspexit non nisi veteribus soleatum, fuit ex eo percontatus, ecquid novis non uteretur? Hic aliud non habens, quod excusationis ergò proferret, veritatem ingenuè fassus respondit, se novas soleas cuidam pauperculo locò stipis cessisse. altero verò instante, melius ipsum facturum fuisse, si retentis novis veteres pro eleemofyna expendisset, hoc dignum memoratu responsum subjunxit, *Minimè, aiebat, conveniens est, ut JESU*

CHRISTO donentur ea, quæ usui non amplius,

plius sunt apta, cum tamen ab illo, quidquam
 boni in hac vita habemus, accipiamus, & in
 super futura in cælo bona expectemus: men-
 dicum illum **J E SUM CHRISTUM** repræ-
 sentasse, cui, quod crepida attrita prorsus
 essent inutiles, se ipsi novas dedisse. Hoc
 Alberti responsum demiratus Oecon-
 mus alterum ab eo ipso futore, qui prius
 confecerat, solearum par illi comparat.
 is autem id ipsum exhibens, se à quodam
 mendico illud coëmisse subiecit. Mox
 Oeconomus has soleas Alberto retulit, &
 ob nimiam facilitatem eum coarguens
 adjunxit, quod istas soleas non Christo, sed
 homini vagabundo impertitus fuisset, cau-
 tior proin in elargienda eleëmofyna deinceps
 esset: Acceptavit hilari animo humilis
DEI Servus admonitionem, eo tamen,
 quo intus succensus erat, charitatis ardo-
 re stimulus subdidit: *Pater, si hujusmodi*
cautelas stipem comitari necesse esset, quibus
tamen Christus eam alligari noluit, paupe-
rie oppressi brevi fame interirent, quare si-
dem ea alterius habens necessitati nil aliud
curat, nec aliud querit, quam ut iis subve-

niat: ubi si error intervenit, ipsi imputabitur, qui malo animo eandem recipit, non autem illi, qui simpliciter donat. Unde elemosynabinos fructus conjunctos habet, unum pro accipiente, qui est temporarius, alterum pro erogante, & est spiritualis, qui nunquam perditur. Et si pauperculus iste stipem vendidit à me acceptam, sine dubio eos nummos in majore alia magisque urgente necessitate adhibebit. Si D. Martinus simili cautela fuisset usus, cum suæ vestis medietatem nudo egenti tribuit, quam Christus per ipsum petiit, minimè meritus fuisset audire vocem Christi testificantis, quòd in persona pauperis Ambianensis vestis medietate à fideli servo suo Martino contactus fuerit. Paupertas notam fronti impressam non gerit, qua à vagabundorum distinguatur malitia; & si impressam gerit, eam tamen ego non discerno: bene tamen signum portat meriti, quod elemosynam acceptam consequitur, à DEO ipsè concessi in compensationem modici, quod eius amore ad restaurandas proprias misérias recipit, & hoc ego cognosco, unde pro amore DEI, qui est mea merces desiderata, eas soleas.

leas elargitus sum, me ipsum quoque, si deessent alia, & manus ab Obedientia non ligarentur expensurus, nec enim discerno, quis sit, qui sub hoc vel illo habitu à me stipem flagitat, an Christus ipse, vel alius eius nomine petens.

Facies piissimi Eleëmofynarii flammis charitatis exardescibat, Oeconomus autem attonitus & admirans in eum contuebatur, & hac persuasus responsione, quidquid fecerat, ratum habebat, nec factiatus DEUM idcirco magnificare, totam insuper rei seriem Abbati retulit, qui perlibenter Albertum in concessa largienda stipis libertate reliquit, quod ipsi grave non esset, ipsius arbitrio committere, quidquid pro DEI amore expenderet, sperans hoc pacto res istius Canonix nunquam non augendas, quod & felix rerum omnium successus usque ad extremam eius vitæ horam demonstravit.

CAPUT XV.

Ministrat Infirmis, eosque solatur.

CUM Charitati ceu plantæ Divinæ à cœlesti hortulano omnes aliæ Christianæ virtutes sint insitæ, quisquis eadem ornatur, necesse est, ut & reliquis omnibus emineat. Hinc Albertus ceu possessor cœlestis hujus thesauri apud omnes in magna veneratione erat, idque non absque ratione: propriis enim subtrahere commodis tempus, & illud alterius obsequio mancipare, ad hæc aliis propriæ vitæ necessaria tribuere, & hoc non alium in finem, nisi ut DEO placeat, res est non ita facilis conditioni humanæ, nimium quantum propriis commodis addictæ. Unde in Divinis ac profanis Historiis non absque insigni encomio homines, qui tantæ perfectionis gradum assecuti sunt, celebrantur tanquam Angeli in aliorum utilitatem à cœlo submissi. Quos inter Samaritanus ab ipsomet Servatore nostro laudibus extolli pro merito est, quòd tempus insumpserit, manus applicuerit, num-

F 5 mos

mos expenderit in gratiam peregrini ite
facientis à latronibus vulnerati, cum ta
men eum præterire, quemadmodum al
fecêre, & suum continuando iter, in pro
prias necessitates pecuniam reservare po
tuisset.

Quam doctrinam egregiè callens Al
bertus minimè contentus pro DEO dare
quidquid erat in sua potestate, illud infu
per tempus in proximi servitium expen
dit, quod summâ cum spiritûs sui conso
latione Divinis contemplationibus im
pendere solebat. Siquidem instar illius
Samaritani videns quempiam suæ Cano
nicæ ob sinistram valetudinem lecto affi
xum, nescius unde fuisset fauciatus, an à
naturâ solum, vel simul à peccato, chris
tianè ac piè illius infirmitatè ad miseri
cordiam commotus omne studium ad
eius curam conferebat: die noctûque,
exigente necessitate, illi assistebat, pro
priis eum manibus juvabat, nullo vilissi
morum etiam obsequiorum, quæ identi
dem infirmis exhiberi necesse est, horrore
concepto: ad hæc charitatem hanc cor
po

por
tas
fer
dun
pro
men
cog
tiam
quo
quic
gula
id i
ciat
ore
par
vid
dus
con
ced
bus
erat
que
& e
do,
ret
po

poralem mira quædam verborum suavitas comitabatur, nec non tanta in vultu serenitas, ut ipse infirmus mirum in modum recrearetur: & hanc charitatem promiscuè erga quosvis exercebat, nisi tamen alicubi majorem esse necessitatem cognosceret, ubi tum majorem diligentiam atque laborem adhibebat. Verùm quod ad animæ salutem perinet, quidquid agebat, quidquid dicebat, planè singulare juxta ac grande erat, idque tale, ut id integrè exprimendi animus mihi deficiat: cùm quidquid ab eius benedicto ore prodibat, non tam labore, ac studio partum, quàm à sancto Spiritu dictatum videretur. Erat cæteroqui linguâ satis tardus, quemadmodum in iis fieri amat, qui consideratè in suis ratiocinationibus procedunt: in istiusmodi tamen occasionibus, si pro animæ utilitate loquendum erat, linguam habebat expeditissimam, & quem mente gerebat conceptum, tanta vi & eloquentia promebat, ut mirabili modo, quidquid vellet, in aliorum imprimeret animos.

In-

Incipiebat magna cum humanitate (aliqui
lari suum infirmum, eique persuadere, in co
patientiam comite eam infirmitatem pro
DEI amore toleraret, utilitatem exinde
promanaturam optimis auctoritatibus, &
argumentis ob oculos illi ponens. Si de
existimaret, quod cor illud suis adhorta
tionibus præparasset, dexterrimè ad de
testationem peccati, inde ab huius turpi
tudine ad pœnas purgatorii & inferni pec
catoribus subeundas progrediebatur tan
to cum horrore representatas, ut infir
mus perterrefactus ad ineundam accura
tissimam peccatorum exomologesin, &
ad peccata sua deslenda facili negotio per
suaderetur. Id cum obtinuit, quod in
primis urgebat, in uno eum momento
ab hisce molestis angoribus ad paradisi
gloriam sublevabat, tantaque fiducia re
plebat, ut infirmo videretur, cœlum
apertum, nec non Angelos in occursum
sibi venientes aspicere. Verbis suis cert
cum securitate quandam attribuit effica
citatem frontis serenitate, suavitate, to
tiusque motu personæ comitatam, ita
al

aliquis autumare posset, quòd infirmum in cœlum comitari vellet, quasi unus, qui jam prius in eodem fuisset.

Hunc in statum ubi infirmum perduxit, tunc eum in spe paradiso frui sinebat: quem etiam, si ex ea infirmitate ipsi moriendum esset sæpius revisebat ad sanctissima Sacramenta percipienda cohortaturus, loquens de iis secundum infirmi qualitatem & necessitatem. Verùm quòd à natura hebetioris esset auditus, adeoque, quæ infirmus proponebat, vel respondebat, difficulter caperet, minùs erat idoneus ad eidem omni ex parte, quemadmodum tunc desiderari poterat, satisfaciendum: hinc contentus generali quadam exhortatione atq; consolatione suis illum orationibus, ad perferendos morbi, mortisque dolores, nec non ad incertum alioqui, difficilem ac tremendum ab hac in alteram vitam transitum faciendum adjuvabat: neque etiam ab eo recedebat, donec is suum Creatori spiritum reddidisset. Atque tunc sanctâ quadam inductus invidia beatum nominabat, quòd

ex

ex istius mundi laboribus ad æternam
Beatorum felicitatem migraverit: & ceu
sibi nimio addictus affectu, quantum erat
licitum, de longo dolorosæ huius vitæ in-
colatu conquerebatur.

CAPUT XVI.

Exercet Hospitalitatem.

INter omnes virtutes Divinæ Majestati
magis acceptas vel maximè Hospitali-
tas in sacris Litteris semper commendata
fuit, utpote cui Angelorum, quin ipsius-
met DEI præsentia identidem in præmi-
um cessisset; quod quidem adeo Alberto
nostro perspectum fuit, ut non dubitaret,
quin nonnunquam Abrahamum adduce-
ret, quòd ob hospitalitatem erga tres, uti
credebat, peregrinos exercitam in Sanctif-
simæ Triados notitiam pervenerit; præ-
terea dicebat, Lothum ac Tobiam ob An-
gelos hospitio exceptos, illum ab incen-
dio, hunc ab oculorum cæcitate libera-
tum fuisse; Martham & Magdalenam
ob receptum suas in ædes nostrum Serva-

nam
ceu
erat
e in-
—
tati
rali-
lata
ius-
mi-
erto
ret,
ice-
uti
ctif-
ra-
An-
en-
era-
am
va-
to-
torem Lazari è mortuis refuscitationem
meruisse. Hinc DEI succensus amore,
eum quocunque modo posset suam intra
domum recipere desiderabat: verum
cum ipsi hanc hospitalitatis virtutem su-
um ad votum exercere permissum non
esset, nihilominus meliore, quo poterat,
modo eandem exercitabat. Siquidem si
exteri peregrini in domo S. Bartholomæi
comparebant, sive dein ejusdem secum
Religionis essent, vel alterius Ordinis, ha-
bitusque Religiosi, magno charitatis affe-
ctu eos complectebatur, non dedignatus
eosdem, si equites advenissent, & necessi-
tas exigeret, instar cujusdam famuli de-
scensum ex equo molientes adjuvare,
quin etiam illorum sarcinis assumptis eos
in conclavia comitabatur, semper sibi vi-
sus in eorundem personis diversorio ex-
cipere Christum ipsum, vel aliquem An-
gelum è Paradiso advenientem, veluti D.
Gregorio scribitur accidisse, verbis dein
suavissimis advenas allocutus, brevè se sin-
gularem DEI Servum agnoscendum præ-
bebat, hinc in eo considerando satiari
non

non

non valebant, & certa ex eius vultu gravitate relucente, qua illorum detinebantur oculi, eius præsentia mirificè recreabantur: & licet exercendæ hospitalitatis modica offerretur occasio, eam nihilominus ubi & quodocunque poterat, ad studium usque semper exercitabat.

Manè itaque dicto Sacro persæpè sub obtentu invisendi hospites ad eorum conclavia properabat, si que eos domo exivisse comperisset, essentque aperta cubicula nec aliorum pateret oculis, defectum, vel negligentiam eorum, qui pro advenarum servitio erant deputati, vel si aliàs fuissent impediti, magna curâ supplebat: lectica sua manu sternebat, cubilia everrebat, quoque quovis alio utcumq; vili obsequiorum genere sibi, tum alienæ necessitati satisfaciebatur, unde famuli pudore confusi, dubitantes an non ab ipsismet hospitibus præventi fuissent, cum veniam ab illis expectarent in cognitionem demissæ charitatis Alberti veniebant.

Fortè nonnulli è nostratibus ad S. Joannem in Viridario Paduæ Studiosi, tum

in Canonica S. Bartholomæi Vicentiæ ver-
santes, cum aliquando manè è suis egres-
si cubiculis per domum circumeuntes va-
garentur, & è fenestris urbem oppositam,
& partem Collium Euganeorum tanto-
perè ab antiquis celebratorum, qui pro-
spectus est longè amœnissimus, confide-
rarent, humilis DEI Servus nemine ani-
madvertente in eorum cubicula penetra-
vit, cùmque in eorum lectis sternendis oc-
cuparetur, subitò Studiosos conclavibus
appropinquantes advertit, unde metuens,
ne ab illis deprehenderetur, clanculum,
quantum poterat, ab uno in aliud concla-
ve contendens eorum se oculis subduce-
bat. Verum cùm Juvenes sagaces opti-
mè, quid rerum ab Altissimo ageretur,
cognovissent, id se animadvertisse dissi-
mulârunt, inque aliam partem se conver-
terunt: quo facto humilis DEI Servus
occasionem nact⁹ est, operam inchoatam
ad finem perducendi: cuius exempli non-
nullos eorum tam luculentos habuit ap-
probatores, ut deinceps mirabiliter in
exercitio operum charitatis & humilita-

G

tis

tis profecerint. Magnam profectò vim exemplis DEI Servorum in animis juvenilibus inesse oportet!

CAPUT XVII.

Nonnulla alia Alberti charitatis corporalis & spiritualis exercitia.

Fornax Charitatis in Alberto semper ardebat desiderio juvandi alios, cum primis autem Sacerdotes DEI Ministros. Quare cum ipse sufferre nequiret incommoda etiam levia Sacerdotum suæ Canonix, sui verò nulla prorsùs commiseratione tangeretur, tametsi plurimùm ultimis præsertim vitæ suæ annis, ab abstinentiis & jejuniis afflictus, ac continuâ quasi vigiliâ maceratus, ut vix linguam in verba laxare posset, voluit nihilominùs sibi ipsi soli onus ad mensam legendi, omnibus ceteroqui commune, imponere, idque quàm diu vixit.

Verùm, quoniam ardens iste charitatis focus nullis restringebatur terminis, in tantum eius se flammæ dilatabant, ut quocunque pius Alberti affectus se circumfer-

ret,

ret, protinùs eundem ipsæ sequerentur: cum mensæ assidens Christi pauperum recordaretur fame languentium, tanta in illos compassione ferebatur, ut majorem tenuis alioqui victus sui partem, quo se se ipsum sustentare debebat, janitori comitteret mendicis erogandam. Si quis ipsi propterea compateretur, tali non alio obviabat responso, quàm quòd hoc pacto duo bona præstaret, unum pauperibus, quòd modico eo demenso sibi subtracto restaurarentur: alterum sibi, corpori suo superfluum illud denegando, ne ferociret, & adversus spiritum recalcitraret, quippe quòd expertus fuerit, illud meliore freno intra limites contineri non posse, quàm fame.

Quemadmodum porrò in seipsum summe austerus fuit, ita aliis admodum se discretum exhibuit: omnium calamitatibus ad misericordiam flectebatur, magnaque promptitudine, ac modestiâ defectus aliorum excusabat, se verò iis asserebat scate- re. Omnes honore, & amore prosequetur, & in seipso omnium infirmitates sen-

riebat, continuas pro eorum salute preces
 effundens, in quo tam fervidus erat, ut
 nullo non die lacrymæ comitarentur eius
 orationes pro quibusvis infirmis & affli-
 ctis, pro captivis, pro iis, qui in misera in-
 fidelium servitute tenebantur, singulari-
 ter tamen pro peccatoribus, præsertim ob-
 stinatis: & tunc de novo non solum lacry-
 mis ex oculis defluentibus, sed ex proprio
 sanguine, ex innocente suo corpore elici-
 to suas preces longè efficaciores reddebat,
 sub quibus persæpè & magno cum affectu
 nec non voce satis clarâ versum illum *Par-
 ce Redemptis* ex Hymno Festi S. Joannis
 Baptistæ desumptum repetebat, uti sæpius
 cùm à me, tam ab aliis auditum fuit. Hinc,
 cùm ipsi consuetum esset, suam in psallendo,
 nec non aliis vocalibus precibus de-
 currendis vocem altiùs elevare, ut seipsum
 audiret, id minimè advertens, locum da-
 bat, ut illæ orationes ex ipso resonarent,
 quæ ex corde tanquam ab arcu vivacis
 cuiusdam affectus, emissæ sagittæ, in cœ-
 lum ad pias DEI miserentis aures ferien-
 das ascendebant.

Libri I. Finis.